ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙΟΥ

Διήγημα

Αὐτὴ τὴν ἱστορία τὴν ἀφιερώνω 'ς ἐσέν' ἁπλῆ καὶ ἀγράμματη γυναῖκα, 'ς ἐσὲ καϋμένη Χαραυγή! Τὴν ἄκουσ' ἀπ' τὸ στόμα σου καὶ κύτταξα νὰ τὴν κρατήσω, κι' ὅσο πιστὰ μποροῦσα, γιὰ νὰ εἶμαι ἀντίλαλος δικός σου. Γιατί κι' ὅταν μιλᾷς ἐσύ, ἕνας λαὸς ὁλόκληρος τὰ λόγιά σου σ' τὰ ψιθυρίζει. Κάθε σου ἱστορία, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνῃς, τοῦ Γένους εἶνε ποίημα. Δὲν εἶσαι γυναῖκα, εἶσαι ἡ Φήμη ἡ διαλαλῆτρα· δὲν ἔχεις τίποτε σαρκικό, εἶσαι ψυχὴ μονάτη, τὰ μάτια σου ποτὲ δὲν ἡσυχάζουν, ποτὲ δὲ σκοτιδιάζουν. Ὅσα λές, τὰ βλέπεις ὁλοζώνταναμπροστά σου· κι' ὅσα βλέπεις, καθὼς τὰ βλέπ' ἡ Φαντασία τὰ θωρεῖς. Γι' αὐτὸ εἶνε καὶ τὰ λόγια σου ὁλοζώνταναμ, σοφὴ κ' ἡ γλῶσσά σου, ἁπλῆ κι' ἀγράμματη γυναῖκα. Με μαγνητίζουν τὰ μάτια σου καὶ μὲ μαγεύουν τὰ λόγια σου, καὶ νοιώθω κάτι τι ποῦ μέρα τὴν ἡμέρα μὲ δένει πιὸ σφιχτὰ μ' ἐσένα. Ἐσὺ μὲ πρωτοτραγούδησες μωρὸ 'ς τὴν κούνια· τὰ ὑστερνὰ τὰ λόγια ποῦ θ' ἀκούσω 'ς τὴν κλίνη τοῦ θανάτου θέλω νὰ βγοῦν ἀπ' τὸ δικό σου στόμα!

—

Κανεὶς δὲν ἔπεσε νὰ κοιμηθῇ, ὅλοι ἀγρυπνοῦσαν, ποῦ νὰ κλείσουν μάτι τέτοια χρονιάρα νύχτα! Νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Ὅτι πέρασαν τὰ μεσάνυχτα, βουβαὶς ἡ καμπάνες καὶ 'ς τὴς τρεῖς ἐκκλησούλαις τοῦ Θαλασσοχωριοῦ σωπαίνουν κ' ἡ καμπάνες γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὰ πάθη, σὰ νάχουν κι' αὐταῖς ἀνθρώπινη ψυχὴ καὶ δὲ μποροῦν ἀπ' τὸ βαθὺ καϋμό τους οὔτε νὰ ξεφωνίσουν. Μόνο τὰ ξύλινα τριτσώνια ξεκουφαίνουν τὸν κόσμο 'ς τῶν παιδιῶν τὰ χέρια· τρέχουν τὰ παιδιά, κι' ἀπὸ γειτονιὰ σὲ γειτονιά, κι' ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα, καὶ τὰ χτυποῦνε μὲ κακὸ καὶ μὲ φωνές: «Ὥρα γιὰ τὴν ἐκκλησά! Ὥρα γιὰ τὴν ἐκκλησά!» Κ' οἱ λιγοστοὶ ποῦ ἀπομένουν βάρυπνοι, πετιοῦνται ξαφνισμένοι καὶ τρέχουν 'ς τὸ παράθυρο, θαρρῶντας πῶς γλυκοχαράζει καὶ πῶς περνάει κάτου ὁ Ἐπιτάφιος. Γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, τὴ Μεγάλη Παρασκευή, βουβαίνοντ' ἡ καμπάναις τοῦ Θαλασσοχωριοῦ, ἐκείναις μόνο· γιατὶ ἀπ' ἄκρη 'ς ἄκρη τὸ Θαλασσοχώρι σκκώνεται 'ς τὸ πόδι, γιὰ τὴν ἀγάπη πάλι τοῦ Χριστοῦ, μιὰ φορὰ τὸ χρόνο, τὴ νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Η Μ. ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΗΣ

Ἔτσι κ' ἐκείνη τὴ νύχτα· γυναῖκες κι' ἄντρες, ἄλλοι χώρια κι' ἄλλοι μαζωχτοί, ἔβγαιναν ἀπ' τὰ σπίτια, ἀπὸ τοὺς καφενέδες, καὶ σκορπίζονταν ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κατὰ τὴς ἐκκλησιαίς. Ἡ περπατησιαὶς βαρυχτυποῦσαν 'ς τὰ καλντερίμια κι' ὁλοένα ἐμάκραινε τοὺς ἤχους ὁ ἀντίλαλος τῆς νύχτας. Κ' ἡ νύχτα, δροσοστάλαχτη ἀπριλιάτικη, μ' ἕνα φεγγάρι νυστασμένο ποῦ πάει νὰ βασιλέψῃ καὶ χύνει ἀχνότερη γι' αὐτὸ τὴ λάμψι του 'ς τὰ μαῦρα καὶ ζασοβέστωτα παληόσπιτα, καὶ 'ς τὰ στραβὰ σοκκάκια, ποῦ, λίγη, περισσή, ποτὲ κ' ἡ λάσπη δὲν τοὺς λείπει. Ἠκκλησιαὶς ὁλόφωταις, μὲ πόσταις ὀρθάνοιχταις. Κάπου κάπου ξεχύνονταν ὡς ἔξω ἡ φωνὴ τοῦ ἀναγνώστη, πρὶν ἀρχίσουν οἱ *Θρῆνοι*. Ἀλλὰ τὸ μεγάλο τὸ πανηγύρι γίνετ' ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴς ἐκκλησιαίς. Γύρω σὲ φωτιαὶς μεγάλαις θρεμμέναις μὲ ρετσίνα, μὲ κλιματόξυλα, μὲ σανίδια, μὲ φρόκαλα, μὲ σκαρίδια καὶ μὲ κορίνια τῆς μπουγάδας, καὶ κάπου κάπου μ' ὁλόκληρο παραθυρόφυλλο,

— ἀλλοίμονο 'ς τὰ χαμηλὰ σπιτάκια καὶ 'ς τῆς ἀσυλλόγιστες νοικοκυραῖς τὴ νύχτα ἐκείνη! — γύρω σὲ φωτιαὶς τοῦ κόσμου τὰ παιδιὰ καὶ τὰ παληόπαιδα, καὶ μέσα 'ς τὰ παιδιὰ κι' ἄντρες μὲ μουστάκια, πηδοῦνε, τρέχουν, ἀλαλάζουν, δαιμονίζονται κι' ἀστραποβολοῦν 'ς τὰ σκότη καὶ βροντοχτυποῦν 'ς τὴν ἡσυχία ἡ σαλιόρες καὶ τὰ χοντρὰ χαλκούνια — Σῶσον, Κύριε! — κ' ἡ τρακατροῦκες καὶ τὰ χαϊμαλιά, μὲ τέχνη καμωμένα ἀπὸ καλάμια κι' ἀπὸ χοντρόχαρτα, καὶ γεμισμένα μὲ μπαροῦτι, μὲ μπαροῦτι ἀτέλειωτο. Δίσκος γιὰ τὸ μπαροῦτι γύριζε μέσα 'ς τῆς ἐκκλησιαῖς. Ἄντρες καὶ παιδιά, φωτοκαίγονταν μ' ἐκεῖνα, τῆς φωτιᾶς τὰ σύνεργα, γιὰ τὴν καλὴ χρονιά. Μπαροῦτι μύριζε τὸ Θαλασσοχῶρι κ' οἱ ἐνωρίταις μὲ τοὺς ἐνωρίταις στέκονταν ἀμὰν γιὰ πόλεμο.

Δὲν ἦταν μόνον ἡ ἐκκλησιαὶς ἀνοιχταὶς τὴν ὥρα ἐκείνη. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ πρόβαλλε μισανοιγμένο κάνα μαγερειό, κανένας καφενές. Ὅσο νάρθ ἡ ὥρα ποῦ θὰ βγῇ ὁ Ἐπιτάφιος, ὡς τῆς τρεῖς τὸ πρωΐ ὅλος ὁ κόσμος δὲ μποροῦσε νὰ περνᾷ τὴν ὥρα του ὁλόρθος μέσ' 'ς τὴν Ἐκκλησιά! Μ' ἕνα βαρὺ γλυκό, μὲ ἕνα μεζὲ καὶ δυὸ ρουφιξιαὶς πυργώτικο κρασὶ καταπιάνεται κανεὶς ὕστερ' ἀπ' τὴ νηστεία καὶ παίρνει δύναμι γιὰ νὰ συντροφέψῃ τὸν Ἐπιτάφιο. Κ' ἔτσι σιγὰ σιγὰ ἡ παρέαις τραβιοῦνταν κατὰ τῆς ἐκκλησιαὶς μὲ δροσισμένο στομάχι. Τελευταία εἶχε ξεχαστῆ 'ς τὸ κρασοπουλειὸ τοῦ Ψημένου μιὰ συντροφιὰ χαρούμενη· ὁ Μῆτρος ὁ Ρουμελιώτης, ὁ Γιαννάκος ὁ Ἀταρνάναμας, ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας καὶ τὸ παιδὶ τῆς Χαρίταινας, ποῦ κανεὶς δὲν τῶκραζε μὲ τ' ὄνομά του, ὅσο ποῦ καὶ τὸ ἴδιο τὸ ξέχασε κι' ἄκουγε μόνο σὰν τὸν φώναζαν ἡ Ταρία Ταρέλα. Κ' οἱ τέσσαρες θαλασσινοί· ὁ πρῶτος εἶχε ψαροκάϊκο, ὁ δεύτερος δούλευε 'ς τὸ ψαροκάϊκο τοῦ πρώτου, ὁ τρίτος ταξίδευε μὲ τῆς μαούναις καὶ ἡ Ταρία Ταρέλα ἦταν ψαρᾶς. Καὶ οἱ τέσσαρες εἰκοσιπέντε χρόνων κι' ἀδερφωμένοι ἀπ' τὰ μικρά τους χρόνια. Τὸ κρασὶ κ' ἡ κουβέντα τοὺς ἄναψαν τὸ κεφάλι, κι' ἂν δὲν ἦταν Μεγάλη Παρασκευή, θὰ τῶστουζαν· Τὸ τραγοῦδι μισαγαλινό, ἀπαλὰ ἀπαλὰ κι' ἀθέλητα, ξεφύτρωνε 'ς τὰ χείλη τους τέτοια νύχτα. Στὰ ὀστερνὰ κατάλαβαν πῶς ἄργησαν. Ἀστὸν Ἅϊ-Νικόλα, λίγα ποδάρια παρέκει ἀπὸ τὸ κρασοπουλειό, ἄρχισαν κι' ἔψελναν «Αἱ γενεαὶ αἱ πᾶσαι». Ὁ Ψημένος ἔστεκε 'ς τὸ φτερὸ γιὰ νὰ κλείσῃ. Πετάχτηκαν 'ς τὴ στιγμή. Βρέθηκαν 'ς τὸ δρόμο.

— Μωρὲ ξέρασα τὰ βεγγαλικά, φωνάζει ὁ Κανίνιας.

Τὰ βεγγαλικὰ τὰ εἶχαν γιὰ νὰ τἀνάψουν 'ς τὸν ἐπιτάφιο.

— Στὰ πόδια τοῦ τραπεζιοῦ τἀπίθωσα, ζερβὰ 'ς τὴν ἀγκωνή, λέει ὁ Μῆτρος· στάσου καὶ 'ς τὰ φέρνω.

Καὶ βιαστικὸς ἔκαμε νὰ γυρίσῃ 'ς τὸν καφφενέ.

Μὰ γυρίζοντας γλυστράει 'ς τὸ πεζοῦλι ἀπάνου, καὶ ξαπλώνεται μακρὸς πλατύς, καὶ γκόπ! ἀκούστηκ' ἕνας ξερὸς κρότος.

Τρία ξεροσκαστὰ γέλοια ξέφυγαν ἀπ' τὰ στόματα τοῦ Μάρκου, τοῦ Γιαννάκου, καὶ τῆς Ταρίας, καὶ μιὰ φωνή, ἕνα *Σκοτώθηκα* ἀπ' τὸ στόμα τοῦ Μήτρου.

— Καλά, ἀδερφέ, ποῦ σκοτώθηκες! σήκω τώρα· μήπως χτύπησες;

— Μωρὲ σκοτώθηκα! δὲ μπορῶ νὰ σηκωθῶ! δὲ μὲ πιστεύετε;

Καὶ μ' ἕνα βογγητὸ τελείωσεν ὁ λόγος του, κ' ἡ φωνὴ ἐχύθηκε παραπονιάρα, ραγισμένη, 'σὰ νἆχε πάθει ἀπὸ τὸ πέσιμο κι' αὐτή. Κ' ἔφτασε 'ς τ' αὐτιά τους ἡ φωνή του τόσο λυπητερή, βαθειὰ βγαλμένη ἀπὸ τὰ φυλλοκάρδια, τόσον ἔξαφν' ἀλλαγμένη ἀπ' τὸν πόνο, ξεψυχισμένη, ποῦ τοὺς περίχυσεν ἴδρωτας καὶ τοὺς τρεῖς. Εἶδαν πῶς δὲν ἦταν χωρατά.

— Μωρὲ Μῆτρο! μπόρεσαν μόνο νὰ ξεφωνίσουν, κ' ἔτρεξαν νὰ τὸν πιάσουν, νὰ τοῦ δώσουνε χέρι γιὰ νὰ σηκωθῇ.

— Ἔτσι γιὰ τὸ τίποτε· παραπάτησα.. γλύστρησα.. νά! σὲ μιὰ φλοῦδ' ἀπάνου· λεμονοκόμματο θὰ ἦταν.. νὰ πάθω τέτοιο κακό.. Ἀχ! σκοτώθηκα!

Καὶ πιὸ σιγὰ καὶ πιὸ παραπονετικὰ ἔλεγεν ὅ,τι ἔλεγε Πάλεψε νὰ σηκωθῇ μόνος του, δὲ μποροῦσε· τὸν ἀνασήκωσαν οἱ ἄλλοι.

— Κουράγιο, Μῆτρο!

Ὁ Μῆτρος δὲ μποροῦσε νὰ σταθῇ 'ς τὰ πόδια του· τῶνα του πόδι, τὸ δεξί, δὲν τῶνοιωθε πιὰ γιὰ πόδι, τοῦ φαίνοταν σὰν ἀπὸ σίδερο, τοῦ στέκονταν ἀσάλευτο. Τὸν κρατοῦσαν ἀπ' τῆς μασχάλαις. Ὁ Ψημένος εἶχε κλείσει τὸ μαγαζί κ' ἐστέκοταν κι' αὐτὸς γιὰ νὰ βοηθήσῃ. Παραπέρα ἡ φωναὶς τῶν παιδιῶν ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησιὰ σκορπιοῦνται καὶ βοΐζουν· ξεσποῦν 'ς τὸν ἀέρα τὰ χαλκούνια· κ' ἡ νύχτα ἀστράφτει, βροντάει καὶ σφυρίζει, καὶ ρίχνει βροχὴ ἀπὸ σπίθαις. Ἀπὸ τῆς πόρταις καὶ τὰ παράθυρα τ' Ἅϊ-Νικόλα τ' ἀναμμένα κεριὰ κ' ἡ λαμπάδες τοῦ Ἐπιταφίου φαντάζουν σὰν ἀστέρια· δροσερὰ παιδιάτικα ψαλσίματα ξεχύνονται: «Ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου τέκνον, ποῦ σοῦ ἔδε τὸ κάλλος»;

— Νὰ τὸν πᾶμε 'ς τὸ σπίτι.

— Κράξε τῆς μάνας μου, Κανίνια, εἶνε 'ς τὴν ἐκκλησιά.

— Καλὰ λές. Κανίνια, τράβ' ἀπ' τὴν πίσω πορτοπούλα· μίλα τῆς κλησάρισσας νὰ τῆς 'πῇ πῶς τὴ γυρεύουν· ἔτσι μὲ τρόπο.

— Μὴ τὴν τρομάξῃς, βρὲ ἀδερφὲ, τὴ γυναῖκα· πές της πῶς τὴ γυρεύει ὁ Μῆτρος.

Ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, ἡ μάνα τοῦ Μήτρου, ἦταν

'ς τὴν ἐκκλησιά· βρίσκονταν ἀπὸ βραδὺς ἐκεῖ μὲ τῆς ἄλλαις τῆς γυναῖκες· εἶχε ξενυχτίσει τὸν Ἐπιτάφιο. Ἔχασε τὸν ἄνδρα της πρωτοῦ νὰ φτάσῃ 'ς τὰ μισοκοπίσματα. Κι' ἀπὸ τότε, ἀντίο χρυσὸ κοντογοῦνι καὶ φέσι κατακόκκινο μὲ τὸ φουντωτὸ παπάζι. Μέσα 'ς τὸ σπίτι δὲν κάθονταν παρὰ γιὰ νὰ κυττάζῃ τὸ Μῆτρο, τὸ γυιό της τὸ μονάκριβο, καὶ δὲν ἄφινε τὸ σπίτι παρὰ γιὰ νὰ κυττάξῃ τ' ἀμπελάκι ποῦ τῆς ἄφησεν ὁ μακαρίτης. Γιὰ νὰ πάῃ 'ς τὰ ἀμπελάκι περνοῦσε ἀπὸ τὰ μνήματα, καὶ κάπου κάπου ἀνάβεν ἕνα κερί, κ' ἔκαιγε λίγο λιβάνι 'ς τὸν τάφο τοῦ μακαρίτη. Κ' ἦταν γυναῖκα τῆς δουλειᾶς, ἄξια γυναῖκα. Κι' ὅταν μεγάλωσεν ὁ γυιός της καὶ ταξείδεψε μὲ τὰ καΐκια — τὴν τέχνη τοῦ πατέρα — κι' ἀγάλια ἀγάλια μὲ τῶν γονέων τὴν εὐχὴ καὶ τὴ δική του προκοπὴ ἀπόχτησε δικό του καϊκάκι, τότε ἡ χήρα ἡ Δήμαινα σὰν νὰ τὸ συλλογίσθηκε πιὸ πολὺ πῶς ἦταν χριστιανή· τὸ ξεπεταροῦδί της τὸ γνοιάσθηκεν, ἔπρεπε νὰ γνοιασθῇ καὶ γιὰ τὴν ψυχή της. Κι' ἀπὸ τότε ζύγωνε συχνότερα 'ς τὴν ἐκκλησιά· κι' ὅσο ποῦ ἔφευγαν τὰ χρόνια — τὰ εἶχε πατήσει τὰ ἑξήντα — τόσο θεοφοβούμενον ἔνοιωθε τὸν ἑαυτό της. Ὅμως, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, περσότερο ἔτρεμε τὰ μάγια καὶ τὰ ζωτικά, χωρὶς κι' αὐτὴ καλὰ νὰ τὸ καταλαβαίνῃ.

— Κυρὰ Δήμαινα, σὲ γυρεύουν ἔξω, τὸ παιδί σου . . . τραβῶντας την ἀπ' τὸ φόρεμα τῆς ψιθύρισε 'ς τ' αὐτὶ ἡ κλησάρισσα.

— Τὸ παιδί μου! καὶ τί νὰ μὲ θέλῃ; δὲν πρόφθασε νὰ τὸ συλλογισθῇ καὶ νὰ! μπροστά της ὁ Μάρκος ὁ Κανίνιας, ξεσκούφωτος καὶ λαχανιασμένος.

— Τίποτε, κυρὰ Δήμαινα. τὸ πόδι του στραγγούλισεν ὁ Μῆτρος.

Ξεπετάχτηκεν ἡ γρηᾶ, σούσουρο γίνηκε τριγύρω της, ἄρχισαν ἡ γυναῖκες τὰ ψιθυρίσματα. — Σιωπή, γυναῖκες, ἔκαζαν μὲ θυμὸ οἱ ἐπίτροποι. Ἀλλὰ ποῦ νὰ σωπάσουν. Κάτι ἔτρεξε· τί στραγγούλισμα ἦταν αὐτό; κάποιος θὰ κάηκεν ἀπ' τὰ χαλκούνια· κάποιος θὰ μαχαιρώθηκε. Στὴ στιγμὴ μαθεύτηκε τὸ πρᾶμμα· 'ς τὴ στιγμὴν ἡ μισὴ ἐκκλησιὰ εἶχεν ἀδιάσει! Ποῦ νὰ κρατηθῇ ὁ κοσμάκης! Τὴν ἐκκλησιά του τὴ βρίσκει πάλι, μὰ τέτοια, Θεὸς νὰ μᾶς γλυτώνῃ, δὲ γίνονται κάθε μέρα.

— Μάτια μου, μάτια μου, ὁ Χριστός! ὁ Χριστός! φώναζε τρέχοντας ἡ γρηᾶ. Κι' ἀπ' ἔξω ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ βλέπει ἐκεῖ μπροστά της τὸ παιδί, ὀρθὸ κι' ἀκουμπιστὸ 'ς τὸν τεῖχο. Τὸν παράστεκαν οἱ σύντροροι, κι' ἄλλοι πεντέξι.

— Δὲν εἶνε τίποτε, μάνα, παραπάτησα, κ' ἔπεσα καὶ χτύπησα λιγάκι 'ς τὸ γόνατο. Πᾶμε 'ς τὸ σπίτι νὰ βάλω ἀπάνου τίποτε. Μιὰ μεγάλη πέτρα ξεπλάκωσε τὰ στήθη τῆς φτωχῆς. Ἐβανε μὲ τὸ νοῦ της χειρότερα, καὶ 'σὰν τὸν εἶδε μπροστά της ἔτσι ὀρθό, 'ς τὸ μισοσβυσμένο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ξανάσανεν.

— Ὁ Χριστός! ὁ Χριστός! κακὴ ὥρα, παιδί μου!

Καὶ δὲν ἤξερε πῶς ὁ Μῆτρος δὲ μποροῦσε νὰ κρατηθῇ 'ς τὰ πόδια του, καὶ πῶς ὁ ἴδιος εἶχε πῆ 'ς τὰ παιδιά:

— Βάλτε με ν' ἀκουμπήσω 'ς τὸν τοῖχο, γιὰ νὰ μὴ μὲ ἰδῇ ἄξαφνα ἡ μάνα μου καὶ φοβηθῇ.

Κ' ἐκεῖ ποῦ τὤλεγεν αὐτό, μέσα 'ς τὸ νοῦ του εἶπε καὶ κάτι ἄλλο ποῦ δὲ βγῆκε ἀπὸ τὰ χείλη του. «Πῶς θὰ μὲ ἰδῇ ἡ Φροσύνη!»

Ἡ Φροσύνη ἦταν ἡ ἀρραβωνιαστικιά του.

Κρατῶντας καὶ ξεσέρνοντας κι' ἀνασηκώνοντες τὸν πήγενε 'ς τὸ σπίτι. Ἐκείνη τὴ χρονιὰ ἡ χήρα ἡ Δήμαινα, ὁ Μάρκος ὁ Κανίκας, ὁ Γιαννάκος ὁ Ταρνάμαμας κ' ἡ Ταρία Ταρέλα δὲ χάρηκαν ἐπιτάφιο. Ξημερώθηκαν 'ς τὸ κρεβάτι τοῦ Μήτρου. Δὲν ἔκλεισε μάτι, πονοῦσε, μουγκριζε σὰν ταῦρος. Τὸ πόδι του ἐπρίζοταν, ἐπρίζοταν, γίνηκε μιὰ κολῶνα!

Ἕπεται συνέχεια ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΕΝ ΤΩ ΩΚΕΑΝΩ

Ο ΤΡΟΠΙΚΟΣ ΤΟΥ ΚΑΡΚΙΝΟΥ

Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σ. 145.

Τὸ αἴσθημα ὑφ' οὗ κατείχοντο δὲν ἦτο ἡ πλῆξις, ἣν ὁ Λεοπάρδης ἀποκαλεῖ τὸ μέγιστον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων, ἀλλ' ἀποβλάκωσίς τις ἀξιοθρήνητος, ἐκδηλουμένη διὰ γενικῆς καταπτώσεως τῶν βλεφάρων, τῶν παρειῶν, τῶν χειλέων, ὡς νὰ ἦσαν οὐχὶ ἐκ σαρκὸς ἀλλ' ἐκ κρέατος βραστοῦ. Μεταξὺ τῶν μᾶλλον βασανιζομένων εὗρον τὸν Γενουήνσιον, ὅστις ἵστατο βλέπων ἀτενῶς τὴν μηχανὴν μὲ μορφήν, εἰς ἣν δὲν διεκρίνετο πλέον οὐδ' ἡ ἐλαχίστη θνήσκουσα λάμψις διανοίας. — Τί κάμνετε ἐδῶ; τὸν ἠρώτησα. Πῶς; δὲν ὑπήγετε εἰς τὸ μαγειρεῖον; — Πρὸ ὀλίγου ἤμην ἐκεῖ, μοὶ ἀπήντησε· τίποτε νέον δὲν ὑπῆρχεν... ἴσως αὔριον ἔχομεν μακαρόνια· ἀλλὰ δὲν εἶνε βέβαιον. Καὶ μοὶ ἐξήγησε διατί ἵστατο ἐκεῖ παρατηρῶν τὴν μονότονον κίνησιν ἑνὸς ἐμβόλου· εἶχεν αὐτὸς ἰδιαιτέραν ὅλως θεωρίαν περὶ τῆς ἀνίας. — Παρετήρησα, ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀνία προέρχεται ἐκ τοῦ νὰ μὴ δύναταί τις νὰ πράξῃ ἄλλο παρὰ νὰ σκέπτεται δυσάρεστα πράγματα. Λοιπὸν διὰ ν' ἀποδιώξω τὴν ἀνίαν, δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον παρὰ νὰ μὴ σκέπτωμαι διόλου, ὅπως καὶ τὰ κτήνη. Διὰ τοῦτο στέκω ἐδῶ ἀκίνητος παρατηρῶν τὴν ἀνάβασιν καὶ τὴν κατάβασιν τοῦ ἐμβόλου αὐτοῦ. Βαθμηδὸν, ἐν διαστήματι εἴκοσι λεπτῶν περιπίπτω εἰς κατάστασιν ἐντελοῦς ἠλιθιότητος, γίνομαι σωστὸν κτῆνος· τότε δὲν σκέ-

πτομαι πλέον τίποτε καὶ δὲν ἀνιῶ πλέον. Δὲν ὑπάρχει ἄλλο μέσον!

Ἐγέλασα ἀκούσας ταῦτα· πλὴν αὐτὸς ἀπέμεινε σοβαρός, ἐστράφη δὲ πάλιν παρατηρῶν τὸ ἔμβολον μὲ ὄμμα διεσταλμένον καὶ ἀτενὲς ὡς νεκροῦ. Ἡτοιμαζόμην νὰ ὑποβάλω αὐτῷ ὅτι, ὅπως ἀποδιώξῃ τὴν πλῆξιν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ κατέλθῃ καὶ νὰ παρατηρήσῃ τὴν μηχανήν· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι εὑρίσκετο ἤδη σχεδὸν εἰς τὴν ποθητήν του κατάστασιν, ἀπέσχον.

Ἀντ' αὐτοῦ δὲ κατῆλθον ἐγώ.

Μία σκέψις μοὶ ἐπήρχετο καθ' ἑκάστην, ὁσάκις διηρχόμην ἐκεῖθεν. Οὔτε δέκα ἴσως ἐκ τῶν χιλίων ἑπτακοσίων ἐπιβατῶν τοῦ *Galdaiov* ἐγίνωσκον τί πρᾶγμα ἦτο αὐτὴ ἡ θαυμασία μηχανή, οὐδ' εἶχον τὴν περιέργειαν νὰ τὸ μάθωσιν. Οὕτω καὶ περὶ ἀπείρων ἄλλων μηχανικῶν θαυμάτων τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, τῶν ὁποίων ποιούμεθα χρῆσιν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα ὑπερηφανεύομεθα, διατελοῦσιν εἰς ἄγνοιαν ἴσην πρὸς τὴν τῶν ἀγρίων, τοὺς ὁποίους οὐχ ἧττον περιφρονοῦμεν διὰ τὴν ἀμάθειάν των. Καὶ ὅμως οὐ μόνον διὰ τὸν ἀμαθῆ, τὸν μὴ ἔχοντα ἄλλην ἰδέαν εἰμὴ ἀσαφῆ τινα καὶ ἀόριστον περὶ γιγαντιαίου λέβητος καὶ μυστηριώδους συμπλέγματος τροχῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἔχοντα ὁπωσδήποτε γνώσεις τινὰς ἐκ τῶν βιβλίων ἀποβαίνει ὅλως νέα καὶ μεγάλη ἡ ἡδονή, ὅτε διὰ πρώτην φορὰν ἀποφασίζει νὰ ἐνδυθῇ κυανοῦν χιτῶνα τοῦ μηχανικοῦ καὶ νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν ζοφερὸν ἐκεῖνον καὶ ἠχηρὸν ἅδην, τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχέ τι ἰδεῖ εἰμὴ τὸν καπνὸν εἰς τὸν ἀέρα. Ὅταν φθάσῃ τις εἰς τὸ βάθος καὶ ἐγείρων τὴν κεφαλὴν βλέπει πρὸς τ' ἄνω, ὅπου τὸ φῶς τῆς ἡμέρας φαίνεται μόνον ὡς ἀσθενὴς λάμψις, νομίζει ὅτι κατῆλθεν ἀπὸ τῆς ὀροφῆς εἰς τὸ βάθος ἄλλου κτιρίου· ἐπὶ τῇ θέᾳ δὲ ὅλων ἐκείνων τῶν μικρῶν καὶ ἀποτομωτάτων σιδηρῶν κλιμάκων, τῶν ἀλλεπαλλήλως ὀρθουμένων, τῶν ὁριζοντίων ἐκείνων κιγκλίδων τῶν διαθεουσῶν κύκλῳ τῆς κεφαλῆς του, τῆς ποικιλίας τῶν κυλίνδρων, τῶν κολοσσαίων σωλήνων, τῶν παντοειδῶν μηχανημάτων τῶν κινουμένων μετὰ ζωῆς ἐμμανοῦς καὶ ἀποτελούντων ἐν συνόλῳ ἄγνωστόν τι καὶ φρικτὸν τέρας ἐκ μετάλλου, κατέχον διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτοῦ φανερῶν καὶ ἀποκρύφων μελῶν τὸ τρίτον σχεδὸν μέρος τοῦ τεραστίου πυροσκάφους, μένει ἀκίνητος ἐκ θαυμασμοῦ, τεταπεινωμένος, διότι δὲν ἐννοεῖ, διότι συναισθάνεται ἑαυτὸν τόσον μικρὸν καὶ ἀσθενῆ ἀπέναντι τοῦ θαύματος ἐκείνου τῆς ἰσχύος. Καὶ ὁ θαυμασμὸς αὐξάνει, ὅταν εἰσχωρῇ τις εἰς τὸ ἡφαίστειον, τὸ ζωογονοῦν τὰ πάντα, μεταξὺ τῶν ἐξ ἐκείνων ὑπερμεγέθων λεβήτων, ἐξ οἰκιῶν αὐτόχρημα ἐκ χάλυβος, διαιρουμένων ὑπὸ τεσσάρων ὁδῶν διασταυρουμένων ὁμοίως πρὸς συνοικίαν ἀποκεκλεισμένην καὶ πυριφλεγῆ, ὅπου πολλοὶ ἄνδρες μαυροι καὶ ἡμίγυμνοι, μὲ τὴν ὄψιν καὶ τὸ βλέμμα φλογερόν, ῥοφῶντες ἑκάστοτε μεγάλην ποσότητα ὕδατος ἐργάζονται ἀδιακόπως, ὅπως διαθρέψωσι τριάκοντα ἐξ φλέγοντα στόματα, ἅτινα καταναλίσκουσιν ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν ἑκατὸν τόννους γαιανθράκων ὑπὸ τὴν πνοὴν ἓξ κολοσσαίων ἀεριστήρων, βρυχωμένων ὡς φάρυγγες λεόντων. Νομίζει τις ὅτι ἀναζῇ, ὅτε ἐξερχόμενος ἐκεῖθεν κατάρρυτος ἐκ τοῦ ἱδρῶτος εὑρίσκεται ἀπέναντι τῆς μηχανῆς, ἔνθα οὐχ ἧττον ποὸ ὀλίγου εὑρισκόμενος ἐνόμιζεν ἑαυτὸν ἐνταφιασμένον σχεδόν. Καὶ ἐν τοσούτῳ μετὰ κόπου ἀνακτᾷ τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογικοῦ χρῆσιν. Εἰς μάτην ὁ μηχανικὸς ἐξηγεῖ τὴν λειτουργίαν. Ἡ σκοτοδινιώδης κίνησις τῶν ἐμβόλων, τῶν μοχλῶν, τῶν ταλαντώθρων, τῶν ἀντλητηρίων, ἅτινα οἱ ἐπαλείφοντες αὐτὰ διὰ λίπους πλησιάζουσι μὲ ἦθος ἀδιαφορίας, τὸ ὁποῖον προξενεῖ φρικίασιν, ὁ ἐκκωφωτικὸς πάταγος, ὃν παράγουσιν ὁμοῦ ὁ μεταλλικὸς κρότος τῶν ἀξόνων, ὁ συριγμὸς τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιστομίδων, ὁ ὑπόκωφος δοῦπος τῶν ἀεραντλιῶν, ὁ ξηρὸς κτύπος τῶν ἄλλων ἐξαρτημάτων, ἡ ἀένναος κίνησις φασμάτων περιερχομένων μὲ φῶτα ἀνὰ χεῖρας, ἀνερχομένων καὶ κατερχομένων τὰς μικρὰς κλίμακας, ἐξαφανιζομένων εἰς τὰ σκότη, ἀναφαινομένων πάλιν ἄνω ἢ κάτω, ἐνῷ ὑπὸ τὴν λάμψιν τοῦ φωτὸς των ἀκτινοβολεῖ πανταχοῦ ὁ χάλυψ, ὁ σίδηρος, ὁ χαλκός, ὁ ὀρείχαλκος, φωτίζονται δὲ παροδικῶς σχήματα ἀλλόκοτα, κινήσεις ἀκατάληπτοι, δίοδοι καὶ βάθη ἄγνωστα, πάντα ταῦτα ἐπισκοτίζουσι καὶ τὰς ὀλίγας εὐκρινεῖς ἰδέας, ἃς εἶχέ τις πρὶν καταβῇ ἐκεῖ κάτω. Αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς καθησυχάζοντας ἐνώπιον τοῦ σθεναροῦ μεγαλείου τῶν μηχανισμῶν, ἀλλὰ τὸ αἴσθημα τοῦτο ἐλαττοῦται βαθμηδὸν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς ἐπιμελοῦς μερίμνης, μεθ' ἧς οἱ μηχανικοὶ ἐπαγρυπνοῦσιν ἐπ' αὐτῶν, τῆς ἀνησύχου προσοχῆς, μεθ' ἧς ἀκροῶνται μήπως ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁμοῤῥύθμου ἐκείνης συναυλίας προκύψῃ καὶ ἦχός τις παράτονος, μεθ' ἧς ὀσφραίνονται μήπως ἐν τῷ μέσῳ τῶν διαφόρων ἐκείνων συνήθων ὀσμῶν διακρίνωσι καὶ τὴν ἐλαχίστην ὀσμὴν καύσεως, τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς τρέχουσι τῇδε κακεῖσε διὰ νὰ ψαύσωσι καὶ ἴδωσιν ἂν ἡ θερμοκρασία τῶν μετάλλων ὑπερβαίνῃ τὸν ὡρισμένον βαθμόν, ἂν ἀναθρώσκῃ εἰς μέρος τι ἔνδειξις καπνοῦ ὑπόπτου, τῆς ἐπιμελείας, μεθ' ἧς φροντίζουσι νὰ διατηρῆται συνεχῆς ἡ βροχὴ τοῦ ἐλαίου, ἥτις ἀπὸ πεντήκοντα χριστήρων κατέρχεται ἀδιακόπως ἐφ' ὅλων τῶν ἀθρώσεων τοῦ ὑπερμεγέθους σώματος. Διότι τὸ τεράστιον αὐτὸ σῶμα τὸ ἀντιμετωπίζον καὶ κατανικῶν τὰς θυέλλας τοῦ ὠκεανοῦ εἶνε εὐπαθὲς ὅπως ὁ ἀνθρώπινος ὀργανισμὸς καὶ ἡ παραμικρὰ ταραχὴ τοῦ ἐλαχίστου τῶν μελῶν του τὸ διασαλεύει ὁλόκληρον καὶ ἀπαιτεῖ ἄμεσον θεραπείαν. Καὶ τῷ ὄντι ὁμοιάζει πρὸς ζῶν σῶμα, δι-

ψαλέον, ὅπως καὶ οἱ τροφοδοτοῦντες αὐτὸ ἄνθρωποι, ἕνεκα τῆς φλεγούσης εἰς τὴν γαστέρα του πυρκαϊᾶς καὶ ἠναγκασμένον νὰ καταπίνῃ ἀκορέστως ἐκ τῆς θαλάσσης χείμαρρον ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἀποδίδει πάλιν αὐτῇ ἐν εἴδει καπνιζουσῶν κρηνῶν· ἅπαν δὲ τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο τῶν μηχανημάτων εἶνε οἱονεὶ κορμὸς τιτάνειος, οὗτινος πασαι αἱ προσπαθειαι συγκεντροῦνται εἰς τὴν ἰσχυροτάτην ὤθησιν μακροῦ σιδηροῦ βραχίονος, δι' οὗ περιστρέφεται ἡ μεγάλη χαλκίνη ἕλιξ, ἡ σπαράττουσα τὸ κῦμα καὶ κινοῦσα τὰ πάντα. Καὶ ἐνῷ παρατηρεῖ τις, ἀναλογίζεται τὰς ἀρχαίας λιβυρνίδας μὲ τὰ τρία ζεύγη τῶν τροχῶν τῶν κινουμένων ὑπὸ βοῶν, καὶ φαντάζεται μὲ αἴσθημα ἐπάρσεως τὴν ἔκπληξιν, μεθ' ἧς θὰ ἔμενεν ἐμβρόντητος ἀρχαῖός τις ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θέᾳ, καὶ τὴν κραυγὴν τοῦ θαυμασμοῦ, ἥτις θὰ ἐξήχετο ἐκ τοῦ στήθους του! Καὶ ὅμως αὐτὸς οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ πόσον τὸ θαῦμα αὐτὸ ἐστοίχισεν εἰς τοὺς ὁμοίους του, ἕνα αἰῶνα δηλαδὴ ἀνωφελῶν ἀποπειρῶν καὶ ἄλλον ἕνα αἰῶνα ἀδιακόπων μεταρρυθμίσεων, μίαν ὁλόκληρον λεγεῶνα ἐξόχων διανοιῶν, αἵτινες κατέτριψαν πάντα αὐτῶν τὸν βίον περί τινα τελειοποίησιν, ἥτις συνεπείᾳ ἄλλης ἐπελθούσης κατόπιν περιέπεσεν εἰς λήθην, καὶ ἀκολούθως τὸ μαρτύριον τοῦ Παπίνου, τὴν αὐτοχειρίαν τοῦ Τζὼν Φίτζ, τὴν πενίαν εἰς ἣν περιέστη ὁ μαρκήσιος Ζουφροά, τὴν χλεύην ἣν ἐδοκίμασεν ὁ Φούλτων, τὴν παραφροσύνην τοῦ Σωβάζ, σειρὰν ἀτελεύτητον ἀδικιῶν καὶ ἐλεεινῶν ἀγώνων τοιούτων, ὥστε νὰ ἀπομένῃ ἀμφίβολον μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱστορίας τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων, ἂν ἀρκῇ τὸ παράδειγμα τῆς μεγαλοψυχίας καὶ ἡρωϊκῆς καρτερίας τῶν ὑποστάντων αὐτοὺς ὅπως παρηγορήσῃ τὴν ἀνθρώπινον συνείδησιν διὰ τὴν θρασεῖαν ἀμάθειαν, τὴν ἀγρίαν πλεονεξίαν, τὸν ἐπονείδιστον φθόνον, ἅτινα κατεπολέμησαν τὰς ὑπερόχους ταύτας διανοίας, καὶ ἂν ἤθελον δυνηθῇ, θὰ τὰς ἐξώντοναν. Ταῦτα πάντα βοᾷ μὲ τὰς μυρίας αὐτοῦ στρηνεῖς καὶ ἀσθματικὰς φωνὰς ὁ θαυμαστὸς αὐτὸς κολοσσός, ὁ προωρισμένος ἴσως καὶ αὐτὸς νὰ φανῇ εἰς τοὺς ἡμετέρους ἐπιγόνους ἄξεστον καὶ ἀτελὲς κατασκεύασμα ἀχαρίτων.

Ἀνερχόμενος συνήντησα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος τὸν ὑψηλόσωμον ἱερέα, ὅστις δεικνύων μοι διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὴν μηχανήν, ἀνύψου τὸν δείκτην τῆς ἑτέρας πρὸ τοῦ προσώπου μου ὡς λαμπάδα. Δὲν ἐνόησα τὸ νεῦμά του. Ἤθελε νὰ μοὶ εἴπῃ, ὅτι ἡ μηχανὴ τοῦ *Galdaiov* ἐστοίχιζεν ἓν ἑκατομμύριον. Τὸν εὐχαρίστησα ἀπομακρύνων τὸν δάκτυλόν του καὶ εὑρέθην ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀκριβῶς ἐν καιρῷ, ὅπως ἴδω διὰ πρώτην φορὰν τὸν ἐπιθεωρητὴν ἐκτελοῦντα καθήκοντα εἰρηνοδίκου εἰς ὑπόθεσιν περιεργοτάτην. Εἰσήρχετο κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἰς τὸ γραφεῖόν του ἡ εὔσαρκος ἐκ Βονωνίας νεᾶνις μὲ ὄψιν λεαίνης τραυματισθείσης, φέρουσα κρεμάμενον ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν ἀπαραίτητον δερμάτινον σάκκον. Ἐπειδὴ ἡ θύρα ἐσκεπάζετο μόνον ὑπὸ λεπτοῦ πρασίνου παραπετάσματος, ἠκούοντο μερικοὶ ἐκ τῶν λόγων. Ὁ τλήμων ἐπιθεωρητής! Δὲν ἐβράδυνα νὰ σχηματίσω ἰδέαν περὶ τῆς ἀμετρήτου ὑπομονῆς, ἣν ὤφειλε νὰ καταβάλλῃ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἐκείνας. Ἡ φωνὴ τῆς καταμηνυούσης ἠγέρθη ἐν ἀρχῇ ἐξημμένη ἐκ τῆς ὀργῆς, πλήρης ἀλαζονείας καὶ ἀπειλῆς. Ἄλλο τι δὲν ἐνόησεν, εἰμὴ ὅτι παρεπονεῖτο δι' ἀδίκημα γενόμενον πρὸς αὐτήν, καὶ ὅτι ἡ ἀδικία αὕτη θὰ συνίστατο βεβαίως εἰς τὴν εἰκασίαν, ἣν ἔκαμεν εἰς τῶν ἐπιβατῶν περὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ μυστηριώδους σάκκου της. Ἀνέφερε τὸ γεγονός, ἐζήτει τὴν τιμωρίαν τοῦ ὑβριστοῦ, ἐπέταττεν εἰς τὸν ἐπιθεωρητὴν νὰ ἐκτελέσῃ τὸ καθῆκόν του. Αὐτὸς τὴν ἀνεκάλεσεν εἰς τὸν ὀφειλόμενον πρὸς τὸ ἀξίωμά του σεβασμὸν καὶ συνέστησεν αὐτῇ νὰ ἡσυχάσῃ, ὑπισχνούμενος νὰ ἐξετάσῃ. Χάρις εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ φωνή της ἐπραΰνθη ὁ ὡσοῦν, μοὶ ἐφάνη δὲ ὅτι ἤρχισε τότε διήγησίν τινα μὲ τόνον αἰσθηματικόν, ἀνυψούμενον βαθμηδὸν μέχρι τοῦ δραματικοῦ. Ἦτο ἡ αὐτοβιογραφία της, ἀπὸ τὰς συνειθισμένας· ἀνῆκεν εἰς διακεκριμένην οἰκογένειαν· εἶχε συγγενῆ δημοσιογράφον, ὅστις ἦτο ἱκανὸς τοὺς πάντας νὰ διορθώσῃ· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ της τὴν ἀνέθρεψαν καλῶς, ἀλλ' ἔπειτα ἐπῆλθον συμφοραί, ἡ ἀδικία τῆς τύχης· διῆλθεν ὅμως ζωὴν ἀκηλίδωτον... Διὰ μιᾶς ἐπῆλθε καὶ ἡ ἀναπόφευκτος κρίσις... οἱ θρῆνοι καὶ τὰ δάκρυα. Τότε ἤκουσα τὴν φωνὴν τοῦ ἐπιθεωρητοῦ παρηγοροῦντος αὐτήν. Ἐν τοσούτῳ εἶχε σχηματισθῆ πρὸ τῆς θύρας ὅμιλος γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν τῆς τρίτης θέσεως, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ χωρικός τις μὲ πρόσωπον ἀρκετὰ κωμικόν, μὲ τὴν ῥῖνα σιμὴν ὡσεὶ ἠκρωτηριασμένην, ὅστις θὰ ἦτο ὁ ἔνοχος καὶ ὅστις ἐδικαιολογεῖτο. — Τέλος πάντων, ἔλεγε, ἐγὼ δὲν εἶπα ὅτι ἤμουν βέβαιος . . . ἁπλῶς εἶπα μίαν εἰκασίαν.

Αὐτὸς ἦτο ὁ κατηγορούμενος. Τῷ ὄντι ὅτε ὁ ἐπιθεωρητὴς ποοέβη εἰς τὴν θύραν, εἶπεν αὐτός :

— Ἐγὼ εἶμαι· καὶ εἰσῆλθε. Πάραυτα ἠκούσθη ἔκρηξις ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν ἐκφερομένων εἰς Βονωνικὴν διάλεκτον, αἵτινες ἐξηφάνισαν διὰ μιᾶς ὅλην τὴν αἴγλην τῆς «διακεκριμένης οἰκογενείας».

— Παληάνθρωπε! ἔχεις καὶ τὴν ἀναίδειαν νὰ παρουσιάζεσαι ἐμπρός μου; μοῦ ἔρχεται νὰ σε πνίξω, βρωμάνθρωπε, παληοχωριάτη, κάγωγε!

Ἀκολούθως ἠκούσθησαν καὶ αἱ τρεῖς φωναὶ ὁμοῦ, ἔπειτα δὲ μόνη ἡ τοῦ ἐνόχου. Διάβολε! Ἡ ἀφορμὴ τῆς ἔριδος ἦτο ἀκριβῶς τὸ ὑποθετικὸν περιεχόμενον τοῦ περιφήμου σάκκου, περὶ τοῦ ὁποίου ἠσχολοῦντο ὅλοι οἱ παρὰ τὴν πρῶραν

ἀστεῖοι, κατατρίβοντες τὸ πνεῦμα εἰς παντοίας κωμικὰς εἰκασίας. Ἀλλ' ἡ καταγγελλομένη λέξις δὲν ἠκούσθη· ἠκούσθη ὅμως ἡ φωνὴ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ ἐπιπλήττοντος δριμέως τὸν χωρικόν, ἀπειλοῦντος αὐτὸν νὰ τὸν θέσῃ εἰς τὰ δεσμά, καὶ ἡ ἐκ Βονωνίας νεᾶνις μεμψιμοιροῦσα ἀκόμη, μεθ' ἃ ἐξῆλθεν ὁ μὲν μὲ τὴν κεφαλὴν κεκυφυῖαν, ἡ δὲ μὲ τὴν κεφαλὴν ἐπηρμένην· ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τὸ πράσινον παραπέτασμα εἶδον τὸν δικαστὴν ῥιφθέντα ἐπὶ τοῦ διβανίου καὶ κρατοῦντα τὰς πλευράς, ἀσθμαίνοντα ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος καὶ καταβεβλημένον ἐκ τῶν προσπαθειῶν, ἃς κατέβαλλεν ὅπως τὸν συγκρατήσῃ. Τίς ἦτο λοιπὸν ἡ εἰκασία ; Τί ἄρά γε περιείχετο εἰς τὸν εὐλογημένον ἐκεῖνον σάκκον ; Ὤ !.. εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ μαντεύσῃ τις ! Μία τῶν μᾶλλον κωμικῶν καὶ ἀλλοκότων ἰδεῶν, ἀφ' ὅσας ποτὲ διῆλθον ἐκ τοῦ νοῦ ἀλλοπροσάλλου ἀστείου, μία σκέψις ἥτις θὰ ἐκίνει εἰς γέλωτα καὶ τὸν μᾶλλον στυρφνὸν τῶν ἠθολόγων. Ἠναγκάσθην κ' ἐγὼ νὰ πέσω ἐπὶ τοῦ διβανίου ἐκ τοῦ πολλοῦ γέλωτος, ἀλλ' ἐδέησε νὰ ἐγερθῶ ἀμέσως, διότι εἰσήρχετο ἑτέρα τις γυνὴ νὰ παραπονεθῇ διὰ φήμην τινὰ διαδοθεῖσαν ἐναντίον της.—Πῶς σᾶς οἰκτείρω ! εἶπον πρὸς τὸν ἐπιθεωρητὴν ἐξερχόμενος, ἡ ἡμέρα ἀρχίζει κακὰ καὶ προμηνύεται νὰ τελειώσῃ χειρότερα ! — Αἴ, καὶ αὐτὰ δὲν εἶνε τίποτε ! εἶπε μὲ τὴν πραεῖαν αὐτοῦ ἐγκαρτέρησιν. Ἀφοῦ δ' ἔρριψε βλέμμα ἐπὶ τοῦ θερμομέτρου : — Θὰ ἰδῆτε, προσέθηκεν, ὅταν φθάσωμεν εἰς τοὺς τριάντα ἓξ βαθμούς ! . . . Ἀνακτήσας δὲ τὸ δικαστικόν του ἦθος, ἐστράφη πρὸς τὴν νεωστὶ ἐλθοῦσαν.

Ἀλλ' ἤδη ὁ καύσων εἶχε μεταβάλει ἐπὶ τὸ χεῖρον τὰ πράγματα καὶ παρὰ τὴν πρύμνην, ὡς ἠδυνήθην νὰ βεβαιωθῶ κάλλιστα τὴν ἑσπέραν. Ἦτο πρᾶγμα ἄξιον οἴκτου ἀληθῶς. Μεταξὺ τῶν εὐαρίθμων αὐτῶν ἀνθρώπων, οἵτινες πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μόλις δὲν ἐγίνωσκον ἀλλήλους οἵτινες ἔπρεπε περὶ ἄλλου νὰ μὴ σκέπτωνται εἰμὴ περὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν συμφερόντων, ἅτινα εἶχον ἐγκαταλείψει ἐν Εὐρώπῃ ἢ ἐκείνων, ἅτινα τοὺς ἀνέμενον ἐν Ἀμερικῇ, ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐκείνων σανίδων τῶν αἰωρουμένων ἄνωθεν τῆς ἀβύσσου, εἶχεν ἤδη ἐξυφανθῆ περίπλοκος ἱστὸς ἀντιπαθειῶν καὶ ἔχθρας· ἐχθροπάθειαι ἐθνικαὶ μεταξὺ τοῦ Χιλιανοῦ καὶ τῶν Ἀργεντινῶν, μεταξὺ τοῦ Περουβιανοῦ καὶ τοῦ Χιλιανοῦ, μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν καὶ τῶν Γάλλων, ζηλοτυπίαι μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν, ἐλεεινοὶ φθόνοι καὶ φιλοδοξίαι μεταξὺ τῶν διαφόρων κυριῶν, ἐσμοὶ παθῶν μηδαμινῶν καὶ ἐπονειδίστων, ἅτινα ἐξεδηλοῦντο διὰ κακεντρεχῶν βλεμμάτων καὶ δι' ἀμοιβαίας ἐπιδείξεως ἀδιαφορίας ἢ ἀποστροφῆς. Οἱ ἡμίσεις τῶν ἐπιβατῶν εὐχαρίστως θὰ ἐξώρυττον τὸν ὀφθαλμὸν τῶν λοιπῶν. Παραλείπω δὲ καὶ τὰς ἄλλας φαυλότητας. Τὸ αὐτὸ συνέβαινε καὶ εἰς τὴν τρίτην θέσιν, ὅπως καὶ εἰς τὴν πρώτην. Τῇ ἀληθείᾳ ἂν ὁ *Γαλιλαῖος* κατεποντίζετο αἴφνης, δὲν θὰ ἐπνίγετο εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης φορτίον ὁλόκληρον *εὐγενῶν αἰσθημάτων*. Τὰ δύο μόνα ἄτομα, ἅτινα ἐκ πρώτης ὄψεως ἐφαίνοντο ἄξια νὰ ἐπιπλεύσωσιν, ἦσαν ἡ ἐκ Μέστρε δεσποινὶς καὶ ὁ Γαριβαλδινός, οἵτινες καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν ἐκάθηντο ἐγγὺς ἀλλήλων συνδιαλεγόμενοι. Ἡ σχέσις των, καθ' ἃ μοὶ εἶπεν ὁ ἀργυραμοιβός, προέκυψεν ἐκ τοῦ ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξε συστρατιώτης ἀδελφοῦ τινος τῆς νεάνιδος, τραυματισθέντος ἐν Βεζέκᾳ καὶ ἀποθανόντος ἐν τῷ νοσοκομείῳ τῆς Βρεσκίας. Βεβαίως θὰ ἔζη αὐτὸς νοερῶς ὑπεράνω τῶν εὐτελῶν παθῶν τῶν ἄλλων, διότι ἡ ὄψις του ἐξέφραζε τοιαύτην σταθερὰν ἀδιαφορίαν περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του, περὶ τοῦ βίου, περὶ τῶν ἀνθρώπων, τοιαύτην ὑψηλόφρονα καὶ ψυχρὰν περιφρόνησιν πρὸς πᾶσαν ταπεινωσιν, ὥστε οὐδεὶς τὸν ἐπλησίαζεν, ὡς νὰ εἶχον πάντες ὀσφρανθῆ ἐξ ὁρμεμφύτου αὐτὸν ὡς ἐχθρόν. Ἡ νεᾶνις ἐλάλει, αὐτὸς δὲ τὴν ἠκροᾶτο εὐσεβάστως μέν, ἀλλ' ἀπαθῶς. Μοὶ ἐνεποίησε δὲ αἴσθησιν καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν νοῦν μου ὡς ἡ ζωηροτέρα ἐντύπωσις τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ τρόπος δι' οὗ ἀπεχωρίσθησαν τὴν ἑσπέραν ἀργά· νομίζω ὅτι βλέπω ἀκόμη ἐνώπιον τοῦ λευκοῦ ἐκείνου ράσματος, τοῦ ὡσεὶ νεκρᾶς ἐκείνου προσώπου, ἐφ' οὗ ἤστραπτε μόνον ἡ λάμψις ἐλπίδος ἄλλης ζωῆς μελλούσης, ἐγειρόμενον καὶ κλίνοντα τὴν κεφαλὴν τὸν κολοσσὸν ἐκεῖνον τὸν ὑπέρφρονα, ὅστις ἔφερε κεχαραγμένην ἐν ἑαυτῷ τὴν σφραγῖδα τῆς αὐτοχειρίας.

DE AMICIS

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΜΑΓΟΥ

Ὑπὸ

ΑΝΔΡΕΟΥ ΛΩΡΗ

Συνέχεια ἴδε σελ. 148

Κεφάλαιον Θ'

Ἀπρόοπτοι Δυσχέρειαι

Αἱ ἀνασκαφαὶ προέβαινον λίαν ἐπιτυχῶς.

Καθ' ἑκάστην νὺν ὁ γηραιὸς Γκουσὰ - Νισὶν ἤρχετο ἐπιτηρῶν τὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν. Ἐφαίνετο λίαν εὐχαριστημένος, πολλάκις δὲ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ἐγγονήν του.

Ἡ Λεϊλὰ ἐφαίνετο ἀναλλοιώτως προσηνὴς καὶ ἀξιαγάπητος, προώδευε ταχέως εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης, οἱ δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ κατοικοῦντες ἀνεκάλυπτον καθ' ἑκάστην νέους λόγους, ὅπως θαυμάζωσι τὴν νοημοσύνην της, τὸν θελκτικόν της χαρακτῆρα, τὴν ἠπιότητα καὶ τὴν χάριν της.

Ἀλλ' ἡ δεσποινὶς Κερδὶκ παρετήρησε μετ' ὀλίγον ὅτι ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀταραξίας τὸν καλύπτοντα τὰ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ τῆς Λεϊλᾶς, θλῖψις τις κρυφία τὴν ἐβασάνιζε. Μετ' ἀβροτητος, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ ἀποτόμως τὰς ἐκμυστηρεύσεις της, ἐδιπλασίασε τὰς φιλοστόργους περιποιήσεις πρὸς τὴν νεάνιδα, τὴν τόσον ἀγαπητὴν διὰ τὴν καλλονήν της, διὰ τὸ πνεῦμά της, διὰ τὴν ἀγνότητα της, ἧς ἐμάντευε τὴν ψυχικὴν ἀπομόνωσιν. Ἡ Λεϊλὰ συγκινουμένη ἐκ τῶν ἐνδείξεων ἐκείνων ἠσθάνετο ἐν ἑαυτῇ διπλασιαζόμενον τὸ αἴσθημα τῆς γενναιοφρόνος συμπαθείας, ὑφ' ἧς κατελήφθη πρὸς τὴν νεαρὰν ξένην. Θὰ ἦτο μεγάλη δι' αὐτὴν χαρά, ἂν ἠδύνατο ν' ἀποκαλύψῃ τὰς ἐνδομύχους αὐτῆς σκέψεις πρὸς τὴν νέαν φίλην της, ἥτις ἐφαίνετο ἔμφρων καὶ ἐχέμυθος βεβαίως περισσότερον ἀρ' ὅ,τι ἡ νεαρά της ἡλικία καὶ ἡ περιωρισμένη ἀκόμη πεῖρά της ὑπεδείκνυε. Διότι ἀπὸ τῆς συνομιλίας αὐτῆς μετὰ τοῦ πάππου της τὸ πνεῦμά της διετέλει ἐν ἀδιακόπῳ ταραχῇ.

Ἡ Λεϊλὰ ἀνατραφεῖσα ἐν τῇ ὑποταγῇ, ἥτις εἶνε ὁ κλῆρος πασῶν τῶν ἐν Ἀνατολῇ γυναικῶν, ἐκέκτητο ὅμως ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοφύλων της τὸ πλεονέκτημα, ὅτι εἶχε λάβει ἐκπαίδευσιν τοσαῦταν καὶ ποικίλην. Πλὴν ἡ τοιαύτη ὑπεροχή, ἐνῷ ἀρ' ἑνὸς τὴν ἐπροστάτευεν ἀπὸ τὴν μικρόνοιαν καὶ ἀπὸ τὴν πλῆξιν, ἐν ᾗ φυτοζωοῦσιν αἱ ὁμοιαί της, εἶχεν ὅμως τὸ κακόν, ὅτι ἐγένετο ἐν αὐτῇ παραίτιος πόθων ἥκιστα συμβιβαζομένων μὲ τὴν ἐπιφυλαττομένην αὐτῇ τύχην.

Ἡ ἔλευσις τῶν ξένων, αἱ ἀβρόφρονες περιποιήσεις τοῦ ἰατροῦ Ἀρδὺ καὶ τῶν νέων, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ μετὰ τῆς Αἰκατερίνης οἰκειότης αὐτῆς ἐγένναν εἰς τὴν ψυχήν της πλῆθος αἰσθημάτων καὶ ἐλπίδων νέων. Αἱ ἀποκαλύψεις τοῦ πάππου της ἐπελθοῦσαι αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῶν τοιούτων διαθέσεων, ἐβάρυνον ὡς μόλυβδος τὴν καρδίαν της. Οὐ μόνον ἡ εὐθύνη ἐκείνη, ἣν καὶ αὐτὸς ὁ ζωηρὸς πρεσβύτης ἀπεκάλει φοβερὰν καὶ δι' ἀνδρικὸν νοῦν, ἦτο λίαν ἐπαχθὴς διὰ τὴν νεαρὰν κεφαλήν της, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ γινώσκῃ διατί, οἱ λόγοι τοῦ πάππου της, οἵτινες τέως θὰ ἐφαίνοντο αὐτῇ ἀναμφισβήτητοι : *μετ' ὀλίγον θὰ σὲ νυμφεύσω μὲ ἕνα ἐξάδελφόν σου*, ἐφαίνοντο αὐτῇ νῦν δεσποτικοὶ καὶ ἀμείλικτοι. Ἄ ! διατὶ ἡ τύχη τὴν εἶχε καταδικάσει νὰ γεννηθῇ εἰς χώραν, εἰς θρήσκευμα, εἰς φυλήν, ἔνθα οὐδεμία ἀπόφασις ἦτο ἐπιτετραμμένη αὐτῇ ἐπὶ τόσον σοβαροῦ ἀντικειμένου ;...Διατί, παραδείγματος χάριν, νὰ μὴ ἦτο ἀδελφὴ τῆς Αἰκατερίνης ; Πόσον ὁ Μίθρας ἦτο σκληρὸς καὶ σκαιὸς ἐναποθέτων εἰς χεῖράς της τὴν κλεῖδα τοῦ καταπληκτικοῦ ἐκείνου θησαυροῦ, τὸ μυστικὸν τόσων γενεῶν !..... Ἀπὸ τὴν ἐπίπονον ταύτην τιμὴν ἡ νεᾶνις προὐτίμα πολὺ περισσότερον τὰς εὐχαρίστους σχέσεις, τὴν εἰλικρινῆ φαιδρότητα, τὸν ἐλεύθερον καὶ ἀπηλλαγμένον ἀπὸ πάσης προκαταλήψεως κρυφίας, μαγικῆς, ἢ μυστηριώδους βίον, ὃν διῆγον ἡ Αἰκατερίνη καὶ οἱ περὶ αὐτήν !

Ἀπηύθυνεν αὐτῇ ἀδιαλείπτους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ἐκείνου βίου, τοῦ προσελκύοντος αὐτὴν ἀκατανικήτως, καὶ τὸν ὁποῖον ἤθελε κατὰ βάθος νὰ γνωρίσῃ. Ἐξ ἀναγνωσμάτων ἐπιτηδείως ἐκλελεγμένων παρὰ τοῦ γηραιοῦ μάγου ἡ Λεϊλὰ εἶχεν ἀποκτήσει γνώσεις σαφεῖς καὶ λίαν ἀκριβεῖς περὶ τῶν διαφόρων χωρῶν τοῦ κόσμου, ἡ δὲ δεσποινὶς Κερδὶκ πολλάκις ἐξεπλήττετο διὰ τὰς γνώσεις, ἃς ἔβλεπεν αὐτὴν ἔχουσαν περὶ παντὸς ὅ,τι εἶχε σχέσιν μετὰ τῆς Γαλλίας. Ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ σκελετοῦ τῆς ἱστορίας μέχρι τῆς ζωντανῆς καὶ ἐμψύχου ἀποκαλύψεως ἐκείνων, ὅσοι εἶδον μίαν χώραν καὶ προέρχονται ἐξ αὐτῆς· ἡ δὲ Λεϊλὰ δὲν ἀπέκαμνεν ἀκούουσα τὴν φίλην της νὰ περιγράφῃ αὐτῇ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς πατρίδος της.

— Πόσον εὐτυχεῖς εἶσθε σεῖς αἱ Γαλλίδες ! ἀνέκραξε καὶ πόσον ἡ τύχη ὑπῆρξε γενναία πρὸς σᾶς!... Κατὰ τί εἶσθε κατώτεραι τῶν ἀνδρῶν ;... Οὖσαι ἐλεύθεραι, ἰσχυραί, χρήσιμοι, σεβασταί, εἶσθε ἀληθῶς προνομιοῦχοι... Ἐγὼ δὲν εἶμαι παρὰ δούλη παραβαλλομένη πρὸς σέ...

— Ἐν πρώτοις, ἀπήντα ἡ Αἰκατερίνη, σοῦ ἀπαγορεύω ν' ἀποκαλῇς σέ, τὴν φίλην μου, δούλην !... ἔπειτα, φιλτάτη μου, μὴ πιστεύσῃς δὰ ὅτι ὅλαι αἱ Γαλλίδες περιτρέχουσι τὸν κόσμον καὶ χειρίζονται τὴν σκαπάνην. Χάριτι θείᾳ αἱ πλεῖσται ἐξ αὐτῶν ἔχουν τὸ σπίτι των, τοῦ ὁποίου μένουν δι' ὅλης των τῆς ζωῆς τὸ εἰρηνικὸν κόσμημα. Ἐχρειάσθησαν περιστάσεις ἐξαιρετικαί, διὰ νὰ μὲ φέρωσιν ἐδῶ εἰς τὸ Ἰράν...

Κάθε ἄλλο ἐφανταζόμην πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν, παρὰ ὅτι θὰ ἐγνώριζα μίαν ἡμέραν τὸν σεβάσμιον Γκουσὰ-Νισὶν καὶ τὴν χαρίεσσαν Λεϊλάν. Πίστευσέ το, ἀγαπητή μου, καὶ ὁ ἰδικός μας προορισμὸς εἶνε νὰ μένωμεν εἰς τὸ σπίτι μας, πολλοὶ δέ, οἱ ὁποῖοι ἀγνοοῦν τοὺς παρακινήσαντάς με ἰδιαιτέρους λόγους, εὐλόγως κατὰ τὸ φαινόμενον θὰ ἀπεδοκίμαζον τὴν ἀπόφασίν μου. Ἂν εἴξευρον ὅμως, Λεϊλά, ποῖος εἶνε ὁ ἀδελφός μου, χάριν τοῦ ὁποίου ἐθυσίασα πρὸς καιρὸν τὰς ὀρέξεις καὶ τὴν πατρίδα μου, δὲν θὰ ἐδίσταζον νὰ τὴν ἐγκρίνωσιν...

— Ὁ ἀδελφός σου σὲ ἀνέθρεψεν; ἠρώτησεν ἡ Λεϊλὰ μετ' αἰφνιδίου ἐνδιαφέροντος.

— Αὐτὸς ὑπῆρξε δι' ἐμὲ πατὴρ καὶ μήτηρ καὶ οἰκογένεια, τὴν ὁποίαν ἀπώλεσα!

—Καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης, εἶπεν ἡ Λεϊλὰ σκεπτική, ὁ πάππος μου ὑπῆρξεν ἡ μόνη οἰκογένειά μου... αὐτὸς ἐφρόντισεν ἐπιμελῶς περὶ τῆς ἀνατροφῆς μου... αὐτὸς ὅμως ὡδηγεῖτο ἀπὸ ἄλλας μερίμνας παρεκτὸς τῆς καθαρᾶς στοργῆς. Ὁ πάππος μου εἶνε σοφός, εἶνε ἰσχυρὸς καὶ φοβερός. Οὐδέποτε θὰ ἐτόλμων νὰ τοῦ ὁμιλήσω, ὅπως σὺ ὁμιλεῖς πρὸς τὸν ἀδελφόν σου. Ὤ! Αἰκατερίνη!... πόσην στοργὴν καὶ τρυφερότητα θὰ σοῦ ἔδειξε, διὰ νὰ σοὶ ἐμπνεύσῃ τόσην ἐμπιστοσύνην!

«Διηγήθητί μοι, σὲ παρακαλῶ, τὰ τῆς παιδικῆς σου ἡλικίας... Περίγραψέ μου τὴν Βρεττανίαν σας καὶ τοὺς ὡραίους Παρισίους, τοὺς ὁποίους τόσον πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἴδω!» ἐπανελάμβανεν ἑκάστοτε.

Καὶ ἡ Αἰκατερίνη περιέγραψεν ἀκαμάτως τὰ καλλιτεχνικὰ θαυμάσια, τὰ λαμπρὰ μνημεῖα, τὰς εὐρείας ὁδούς, τὰ ἀπαστράπτοντα ἐμπορικὰ καταστήματα, τὸν μαγικὸν φωτισμόν, τὰς ἁμάξας, τοὺς ἵππους, τὴν λαμπρότητα τῆς ἀπαραμίλλου γαλλικῆς πρωτευούσης.

Ὁ ὁπολοχαχὸς Γκυγιὼν κατελίμπανεν ἐνίοτε τὴν τάφρον ὅπως μεταβῇ καὶ ἀνταλλάξῃ μὲ ἀτῶν δύο νεανίδων ὀλίγας λέξεις ἀπολογούσας συχνάκις εἰς συνομιλίαν. Ὁ Μαυρίκιος ἀφ' ἑτέρου ἤρχετο νὰ ἴδῃ τίνα ἀφορμὴν εἶχαν διὰ νὰ ῥλυαρῶσιν ἐπὶ τόσην ὥραν καὶ νὰ ἐπιπλήξῃ τὰς δύο φίλας, διότι τοῦ ἀπησχόλουν τὸν καλλίτερόν του ἐργάτην. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ δείξωσι τὴν ἐλαχίστην μεταμέλειαν ὡς ἔνοχοι, ἠσμενίζοντο νὰ κρατῶσι καὶ αὐτόν, ὁτὲ μὲν προσφέροντες αὐτῷ δροσιστικὸν ποτὸν ἢ καρπόν τινα ἡδύτατον, ὃν δὲν εἶχε τὴν γενναιότητα ν' ἀποποιηθῇ, ἄλλοτε δὲ ἐπιτηδείως παρασύροντες αὐτὸν εἰς συζήτησιν σχετιζομένην πρὸς τὰς προσῤῥιλεῖς του ἀνασκαφάς, εἰς ἣν ἀρίετο μετὰ ζέσεως, ἀρίνων τὰς στιγμὰς νὰ παρέρχωνται πρὸς μεγάλην χαρὰν τῆς Αἰκατερίνης. Διότι ἡ ἀδελφή του πάντοτε προσεκτική, ἐροβεῖτο μήπως ἡ ὑπερβολικὴ ἐργασία φθείρῃ ἐπὶ τέλους τὴν ὑγείαν του, ἔχαιρε δέ, ὁσάκις ἠδύνατο ἐκ διαλειμμάτων νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ στιγμάς τινας ἀναπαύσεως.

Ὡς ἐκ τῆς σχέσεως καὶ τῆς συμβιώσεως αὐτῆς μετὰ τῆς θελκτικῆς ἐκείνης νεανίδος, μετὰ τῶν νέων ἐκείνων τῶν τόσῳ ἀβροφρόνων, ἀξιαγαπήτων καὶ ἀφελῶν, ἡ νεαρὰ Ἀσιανὴ ἐφαίνετο οἱονεὶ ἀναγεννωμένη εἰς τὴν ζωήν. Αἱ παρειαί της, αἱ ἔχουσαι τοιαύτην ὁμοιόμορφον λευκότητα, ἐνίοτε ἐβάφοντο ὑπὸ ῥοδίνου χρώματος, οἱ ὀφθαλμοί της ἐνεψυχοῦντο, ἀπέβαλλε τὴν σοβαρότητά της καὶ ἐνίοτε, ὁσάκις ἔλεγεν ἀστειότητά τινα ὁ Λουδοβίκος Γκυγιών, ἢ ἔπραττέ τι ἰδιότροπον ὁ Γαργαρίδης, ἠκούετο παραδόξως ἐκφέρουσα ἠχηρὸν καὶ φαιδρὸν γέλωτα.

Ὅτε ὅμως ὁ γηραιὸς Γουέβρος ἐπλησίαζεν εἰς τὸν ὅμιλον καὶ ἀπήγγελλεν ἀπόφθεγμά τι σοβαρὸν ἐν εἴδει χρησμοῦ, ἡ παροδικὴ ζέσις, ἐξ ἧς ἀπέκτων τόσην χαρίεσσαν λάμψιν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς νεανίδος, ἐξηφανίζετο ἀντικαθιστωμένη ὑπὸ τῆς συνήθους σοβαρότητος.

Ὁ ἰατρὸς Ἀρδὺ ἐδέησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τεχεράνην, διότι οἱ ἐκεῖ ἀσθενεῖς του μεγαλοφώνως ἀπῄτουν τὴν παρουσίαν τοῦ *Φράγκου Χακίμ*· ἐδήλωσε δὲ μετὰ λύπης του, ὅτι προετίμα μὲν μυριάκις νὰ μένῃ εἰς τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' ὅτι ἔπρεπεν οὐχ ἧττον νὰ ὑποταχθῇ εἰς τὸ καθῆκον.

Τὰ διαλείμματα τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ψυχαγωγίας δὲν διήρκεσαν πολύ. Αἱ ἐργασίαι προύχώρουν μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ γηραιὸς Γουέβρος ἐβεβαίου ὅτι παρακολουθοῦν ἐς τὴν γραμμήν, ἣν εἶχεν ὑποδείξει, θὰ ἔφθανον βεβαίως εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τὸν πυρῆνα, τὴν καρδίαν τῆς ἀρχαίας πόλεως. Ἀφοῦ δὲ ἤθελον φθάσει μέχρι τῆς ἀκροπόλεως, ἦτο βέβαιος αὐτός, ὅτι μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας θ' ἀνεύρισκε τὸ θεῦμα τῶν θαυμάτων, τὸν ναὸν τοῦ Μίθρα.

Αὐτὸς εἶχε καταστῇ πράγματι ὁ ἀληθὴς διευθυντὴς τῶν ἀνασκαφῶν. Ὁ Μαυρίκιος οὐδαμῶς πλέον ἀμφέβαλλε περὶ τῆς ἀξίας τοῦ συνεταίρου του. Ὡς πρὸς τὸ μυστήριον, δι' οὗ ἠρέσκετο νὰ περιβάλλῃ τὴν πηγὴν τῶν γνώσεών του, ὁ νεαρὸς Γάλλος δὲν ἐμερίμνα πλέον. Τοῦ ἦτο ἀδιάφορον ἂν ὁ πρεσβύτης ἠσμενίζετο νὰ ὑποκρίνηται τὸν μάντιν ἢ τὸν μάγον. Ἦτο ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐκέκτητο περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀρχαίων Ἐκβατάνων, περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν συγκοινωνίας, περὶ τῆς θέσεώς των, περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ εἴδους τῶν κτιρίων των, γνώσεις τοιαύτας, ὥστε ἐξεπλήττετο ὁ νεαρὸς ἀρχαιολόγος. Προφανῶς μόνη ἡ παράδοσις ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ τοιαῦτα μυστικά. παράδοσις ἀληθῶς φυλασσομένη λίαν ζηλοτύπως, διότι ὁ Μαυρίκιος εἶχε μελετήσει τὸ θέμα του κατὰ βάθος, ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐπόψεις, μέχρις ἐξαντλήσεως ὅλων τῶν γνωστῶν πηγῶν. Δὲν ὑπῆρχε γωνία εἰς τὴν Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην τῶν Παρισίων καὶ εἰς τὸ

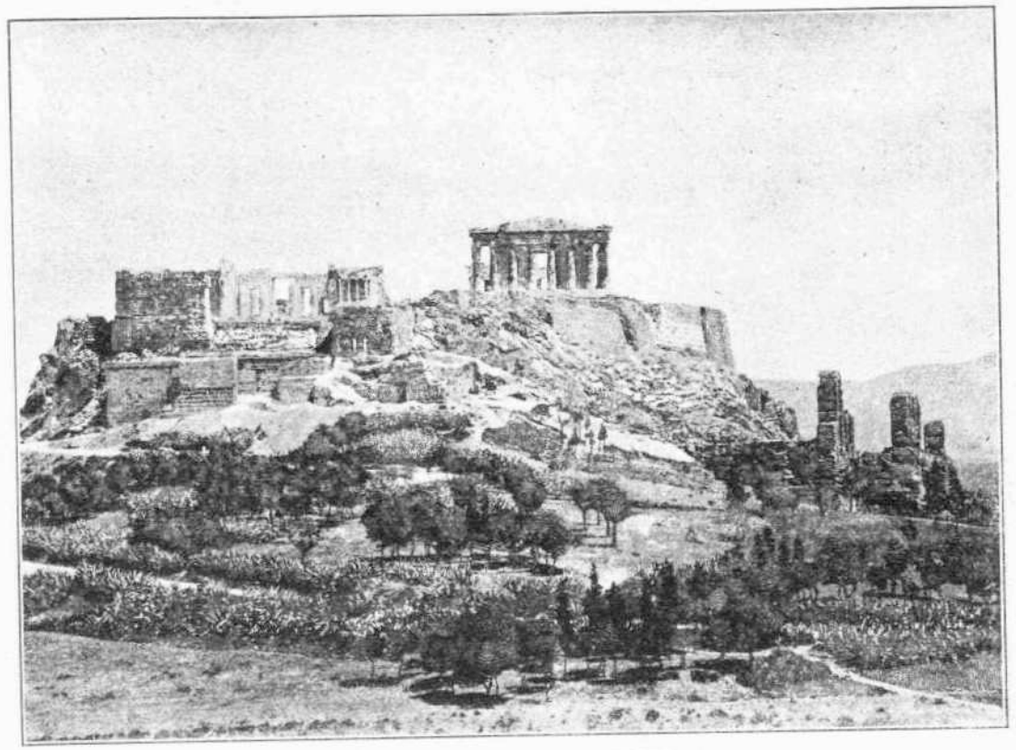

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Βρεττανικὸν Μουσεῖον, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ἐξηρεύνησε, νὰ μὴ ἐσπούδασε, νὰ μὴ ἀνεδίφησεν· οὐδαμοῦ δὲ ἀνεῦρέ τι ἀνάλογον μὲ τὰς πληροφορίας, ὧν ἦτο κάτοχος ὁ γηραιὸς μάγος. Ὁσάκις οὗτος ἔλεγεν: «Εἰς τὸ δεῖνα μέρος πρέπει νὰ εὑρίσκεται τὸ δεῖνα πρᾶγμα», εὑρίσκετο αὐτὸ πάντοτε, καίτοι δὲ οἱ τρόποι καὶ ἡ φυσιογνωμία τοῦ Γκουσὰ Νισὶν ἐνέπνεον αὐτῷ πάντοτε συναίσθημά τι δυσπιστίας, οὐχ ἧττον ὁ Μαυρίκιος Κερδὶκ προθύμως θὰ παρηκολούθει μὲ κλειστὰ ὄμματα τὸν ἀνεξιχνίαστον αὐτοῦ ὁδηγόν. Ὁ Γουέβρος εἶχεν ὑποσχεθῇ νὰ δείξῃ εἰς αὐτὸν τὸν ναὸν τοῦ Ἡλίου, τὸν ναὸν ἐκεῖνον, ἔνθα εἶχεν ἀντηχήσει τὸ βῆμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅπου εἶχον ἱερουργήσει οἱ σεβάσμιοι ἐκεῖνοι μάγοι, οἱ παρατηρηταὶ τῶν ἀστέρων, οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι τῆς παγκοσμίου ἐπιστήμης. Ταῦτα ἆρά γε δὲν ἦσαν ἱκανὰ νὰ ἐξάψωσιν ἕνα ἀρχαιολόγον; Διὸ μακραὶ καὶ πλήρεις ἐλπίδων ἦσαν αἱ συνομιλίαι τῶν τριῶν ἐρευνητῶν κατὰ τὴν ἑσπέραν, ὅτε τὸ στρατόπεδον ἀνεπαύετο καὶ τὰ ἐργαλεῖα ἦσαν ἀποτεθειμένα εἰς τὸ ἐξώστεγον, οὗτοι δὲ κεκμηκότες ἐκ τοῦ ὑγιοῦς κόπου. ἀνέπαυον τὰ μέλη των καὶ ἄρινον ἐλευθέραν διέξοδον εἰς τὴν φαντασίαν των.

Ἐν τούτοις ἡ λῆξις τῆς ἀδείας τοῦ ὁπολοχαγοῦ Γκυγιὼν ἐπλησίαζε, μετὰ λύπης δὲ ὀσημέραι μεγαλειτέρας ἔβλεπε προσεγγίζουσαν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Τεχεράνην, μὲ ὅλην τὴν παρήγορον ἰδέαν, ὅτι ἔμελλεν αὐτόθι νὰ ἐπανεύρῃ τὸν φίλον καὶ συγγενῆ του ἰατρὸν Ἀρδύ. Ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχε τρόπος ἀποφυγῆς. Ἡ διαμονὴ ἐκείνη ἐν τῷ στρατοπέδῳ, αἱ ἐργασίαι ἐκεῖναι, αἱ τόσον ἀσυνήθους δι' αὐτὸν ἐνδιαφέροντος, ἡ πλήρης γοήτρου ἐκείνη συντροφία ἡ προκαλοῦσα μελέτας ἀπὸ κοινοῦ ἐνεργουμένας, ταῦτα πάντα ἔμελλον νὰ λήξωσι καὶ μετ' ὀλίγον βεβαίως δὲν θ' ἀπετέλουν εἰμὴ εὐχάριστον καὶ παροδικὸν ἐπεισόδιον τῆς ζωῆς των!...

Ἐπῆλθεν ἤδη ἡ προτεραία τῆς ἀναχωρήσεως. Οἱονεὶ ὅπως χρησιμοποιήσῃ κάλλιον τὰς τελευταίας στιγμάς, ἃς ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν νέων φίλων του, ὁ Λουδοβίκος Γκυγιὼν εἰργάζετο μετὰ διπλασίας ζέσεως. Ἡ Αἰκατερίνη μάλιστα τοῦ εἶχεν ἀπονείμει καλὸν βαθμὸν δι' ἐπιδέξιον κτύπημα σκαπάνης, ὅπερ ἀπεκάλυψεν ἐξαίσιον ἐπικήδειον κάλπην. Ἡ Λεϊλὰ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἀφιχθεῖσα συνώδευε μὲ χάριεν μειδίαμα τοὺς ἀστεϊσμοὺς τῆς φίλης της καὶ αὐτὸς ὁ γηραιὸς μάγος ἐφαίνετο ἐκ τῆς λάμψεως τοῦ βλέμματός του μαρτυρῶν, ὅτι τὰ πάντα ἔβαινον κατ' εὐχήν, ὅτε ἐθεάθη αἴφνης ὁ Γαργαρίδης μὲ τὴν μορφὴν τεταραγμένην τρέχων δρομαίως, ἐνῶ τὸ κατεσχισμένον αὐτοῦ ἱμάτιον ἐκυμαίνετο εἰς τὸν ἀέρα.

— Κύριε, κύριε!... ἐλᾶτε!... ἐλᾶτε!... ἔκραξεν ἀσθμαίνων καὶ μὲ ἦθος μυστηριῶδες.

— Τί τρέχει ; ἠρώτησε χωρὶς νὰ ταραχθῇ καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν ὁ Μαυρίκιος, λίαν συνειθισμένος εἰς τὰς θεατρικὰς ἐμφανίσεις τοῦ ὑπηρέτου του.

— Ἂς λάβῃ τὴν καλοσύνην ὁ κύριος ν' ἀφήσῃ τὴν σκαπάνην καὶ νὰ ἔμβῃ μίαν στιγμὴν εἰς τὴν σκηνήν του, διὰ νὰ καλλωπισθῇ ὀλίγον...

— Νὰ καλλωπισθῶ ; ἐτρελλάθης ; . . . Πολὺ καλὰ εἶμαι ἔτσι ὅπως εἶμαι διὰ τὴν ἐργασίαν μου.

— Διὰ τὴν ἐργασίαν σας μάλιστα . . . εἶσθε πολὺ καλά. Ἀλλὰ ὅπως δεχθῆτε τὰς *ἀρχάς* ;...

— Ποίας ἀρχάς ; Ἂν εἶνε ἐπισκέπται, ἂς ἔλθουν ἐδῶ. Δὲν δύναμαι ν' ἀφίσω τὴν ἐργασίαν μου.

— Ἀλλά, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Γαργαρίδης μετ' ἀπηλπισμένων χειρονομιῶν, σὰς βεβαιῶ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρώτατον...

— Μὰ τέλος πάντων ἐξηγήσου !... Τί εἶνε σοβαρόν ;

— Φεῦ ! πολὺ φοβοῦμαι, κύριε, ὅτι πρέπει νὰ σηκωθῶμεν νὰ φύγωμεν ἀπ' ἐδῶ !

— Νὰ φύγωμεν ;...

— Ἐνῶ αἱ ἐργασίαι μας ἦσαν εἰς τόσον καλὸν δρόμον !... εἶπε στενάζων ὁ Ἀριστομένης. Μία τόσον καλὴ θέσις !... ἀφεντικὰ ὁποῦ μοῦ ἐταίριαζαν !... τροφὴ καλή, περιποίησις ! . . . ὅλα !... Ἀ ! δὲν θὰ ἠμπορέσω νὰ ἐπιζήσω.

Καὶ ὁ Μαυρίκιος τὸν εἶδε θρηνοῦντα καὶ οἱ κλαυθμοί του συνεπλήρουν τὴν μυστηριώδη ἐλεγείαν του.

— Ποῦ διάβολο θέλει νὰ καταλήξῃ ;...Αἴ, μὰ δὲν ἔχω καιρὸν ν' ἀκούω κουταμάραις. Ἢ εἰπέ μου ἢ ἄφισέ με ἥσυχον !

— Κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ Ἀριστομένης πειραχθείς, ἀπομάσσων τὰ δάκρυά του διὰ μανδηλίου ἀμριβόλου καθαριότητος — νὰ σὰς προετοιμάσω βαθμηδὸν εἰς τὸ ἄκουσμα δυσαρέστου εἰδήσεως (τολμῶ δὲ νὰ καυχηθῶ ὅτι δι'αὐτὴν τὴν δυσχερῆ καὶ λεπτὴν ἀποστολὴν δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἱκανώτερος ἐμοῦ !...Αὐτὸ τοὐλάχιστον ἐβεβαίωνεν ὁ καϋμένος ὁ πατέρας μου !) Ἀλλ'ἀφοῦ δὲν ἐπιθυμεῖτε τὰ ῥητορικὰ προοίμια, μάθετε ὅτι δύο κλητῆρες ἐλθόντες ἐκ Χαμαδὰν εὑρίσκονται ἐδῶ παρὰ τὴν εἴσοδον τῶν σκηνῶν σας καὶ σὰς προσκαλοῦσι νὰ ἐμφανισθῆτε.

— Κλητῆρες ! ἐπανέλαβεν ἡ Αἰκατερίνη, ἥτις εἶχε πλησιάσει.

— Ὡς πρὸς αὐτό, δεσποινίς, εἶνε ἀναμφίβολον ὅτι δὲν εἶνε καλοὶ ἄνθρωποι...εἶνε κἄτι μοῦτρα ποῦ μοῦ ἔκαμαν ἀνατριχίλα !...εἶπεν ὁ Γαργαρίδης μετὰ τραγικῆς ὀρίας.

— Πῶς ! ὁ ἀπόγονος τοῦ ἀδαμάστου Ἀριστομένους τρομάζει ἐπὶ τῇ θέᾳ ἁπλῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων...καὶ μάλιστα Περσῶν !...

— Τί τὰ θέλετε, κύριε ; Τὸ αἴσθημα αὐτὸ εἶνε ἀκατανίκητον !...Οὐδέποτε ἠμπόρεσα νὰ χωνεύσω αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους !...

— Καλά ! Προσπάθησε ν' ἀποκρύψῃς αὐτὰς τὰς ἥκιστα ἡρωϊκὰς διαθέσεις καὶ πήγαινε νὰ εἰδοποιήσῃς αὐτοὺς τοὺς κυρίους, ὅτι τοὺς περιμένω ἐδῶ...

— Τί δηλοῖ αὐτό ; ἠρώτησεν ἡ Αἰκατερίνη ἀνήσυχος, ἐνῶ ὁ ὑπηρέτης ἀπεμακρύνετο.

— Ὦ, τίποτε, μὴ ἀνησυχῇς. Κἄτι στρεψοδικία θὰ εἶνε διὰ νὰ μὰς ἀργυρολογήσουν...Ἀλλὰ μεῖνε ἥσυχος, τοὺς γνωρίζω καλά... τοὺς ἐσπούδασα εἰς τὴν Σουσιανήν... Ἐπειδὴ ἔχω κανονίσει ἐπακριβῶς τὰς σχέσεις μου μετὰ τῶν ἀρχῶν, δὲν ἔχω τι νὰ φοβηθῶ.

Δὲν ἐβράδυνε ν' ἀναφανῇ ὁ εὐγενὴς Ἀριστομένης, οὗ ἡ φυσιογνωμία ἐξέφραζε ζωηρὰν ἀποδοκιμασίαν. Προηγεῖτο δύο ἀτόμων φυσιογνωμίας λῃστρικῆς, οἵτινες ἔφερον τὴν στολὴν τῆς περσικῆς ἀστυνομίας.

Ὁ Μαυρίκιος προέβη ὅπως τοὺς χαιρετίσῃ, ἀλλ'ἡ θέα τῶν ὑπόπτων ἐκείνων προσώπων ἀνέκοψεν εἰς τὰ χείλη του τοὺς φιλοξένους λόγους οὓς προητοίμαζε.

— Τί ζητεῖτε, κύριοι ; εἶπεν αὐτοῖς ψυχρῶς.

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως εἷς τῶν κλητήρων ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ μὲ φωνὴν ἔρρινον καὶ μονότονον μακρὸν φιρμάνιον, ἐξ οὗ προέκυπτεν ὅτι ἡ ἄδεια πρὸς ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν εἰς τὰς πέριξ γαίας ἀπεσύρετο ἀπὸ τοῦ Μαυρικίου Κερδὶκ καὶ ὅτι ὤφειλε παραχρῆμα νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἐργασίας καὶ ν' ἀπέλθῃ μετὰ τῶν ἀποσκευῶν του, τῆς ἀκολουθίας του καὶ τῶν ἐργατῶν του.

— Νὰ ἐγκαταλείψω τὰς ἐργασίας μου ; ἐπανέλαβεν ὁ Μαυρίκιος ἐξακολουθῶν νὰ σκάπτῃ. Τίνες εἶσθε σεῖς, διὰ νὰ τολμᾶτε νὰ μοῦ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως ; Ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι οἱ καλοὶ ἀστεϊσμοὶ ἔχουσι καὶ κακὰ ἐπακόλουθα ἐνίοτε ;....

— Δὲν πρόκειται καθόλου περὶ ἀστειότητος, ἀπήντησεν ὁ ὑπάλληλος ὄψιν ἔχων σκαιὰν καὶ ἀπειλητικήν. Μάθετε ὅτι ἂν ἀρνηθῆτε νὰ ὑποταχθῆτε, ἔχομεν διαταγὴν νὰ σὰς ἐξαναγκάσωμεν διὰ τῆς βίας.

— Κύριε, ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος, ἡ ἀποστολή μου εἶνε κανονική. Εἶμαι ἀπεσταλμένος ἐδῶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς μου. Ὁ μονάρχης τῆς Περσίας μοὶ ἐχορήγησε τὴν ἔγκρισίν του. Τί ἔχετε ν' ἀντιτάξητε εἰς ὅλ' αὐτά ;

— Ἔδωκε τὴν ἔγκρισίν του, εἶπε μετὰ σαρδωνικοῦ μειδιάματος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, τώρα ὅμως τὴν ἀποσύρει. Τὸ *Ἄσυλον τῆς Οἰκουμένης* δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ σὰς ζητήσῃ τὴν ἄδειάν σας, διὰ νὰ μεταβάλῃ γνώμην.

— Πολὺ καλά ! εἶπεν ὁ Μαυρίκιος μετ' ὀργῆς αὐξούσης. Δὲν θὰ μὲ ἀποφασίσητε ὅμως μὲ τὴν αὐθάδειάν σας. Ποῖοι εἶσθε σεῖς ; ποίαν ἐντολὴν ἔχετε ;

— Εἶμαι ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀβδοὺλ-Ἀζίμ, τοῦ ἐνδόξου διοικητοῦ τοῦ Χαμαδάν, εἶπεν ὁ Πέρσης μετ' ἐμφάσεως.

— Καὶ λοιπόν ;... μήπως εἰς αὐτὴν τὴν χώραν ὁ θεράπων εἶνε ἰσχυρότερος ἀπὸ τὸν κύριον ;. . Τί μὲ μέλει διὰ τὸν διοικητήν σας, ἀφοῦ ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου φιρμάνιον τοῦ Σάχου !

— Καὶ ἐγὼ σὰς λέγω, ὅτι ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας του ὁ διοικητὴς εἶνε πανίσχυρος. Ἀλλοίμονον εἰς σὰς ἂν τολμήσετε νὰ τοῦ ἐναντιωθῆτε !...

— Χρεία ποῦ τὸν ἔχω καὶ αὐτὸν καὶ τὰς ἀπειλάς του ! Ὁ πρόξενος τῆς Γαλλίας θὰ καταστήσῃ σεβαστοὺς τοὺς ὁμοεθνεῖς του.

— Καὶ αὐτοὶ ὁποῦ μεταχειρίζεσθε εἰς τὰς ἐργασίας σας, καὶ αὐτοὶ ἐπίσης δὲν τὸν ἔχουν χρείαν ; Ἀγνοεῖται ὅτι μὲ ἓν νεῦμά του μόνον δύνανται νὰ συλληφθῶσι .. νὰ δαρῶσι... ν' ἀνασκολοπισθῶσι... νὰ ψηθῶσι ζωντανοί ; Νὰ ὑποταχθῆτε, εἰδεμὴ θὰ μετανοήσετε .. Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ σὰς εἴπω.

Μετὰ τὴν ἀγρίαν ταύτην ἀπειλήν, ἧς κατενόει τὴν πραγματικότητα ὁ Μαυρίκιος, ἠσθάνθη τὴν ἀποφασιστικότητά του κλονιζομένην. Ἀλλ' ἐν τούτοις δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδεχθῇ ἀμαχητεὶ τηλεσίγραφον, ἐξ οὗ διεκινδύνευον πᾶσαι αὐτοῦ αἱ ἐλπίδες... Προὐτίθετο λοιπὸν ν' ἀντιστῇ ἀκόμη, ὅτε ὁ Γουέβρος, ὅστις εἶχε μείνει παράμερα ὁπωσοῦν σιωπηλὸς ἀκροατὴς τῆς συνδιαλέξεως ταύτης, προέβη καὶ εἶπε :

— Δὲν πρέπει νὰ ταλαντεύεσαι. Πρέπει νὰ διακόψῃς τὰς ἐργασίας· πρέπει νὰ ὑποταχθῇς.

— Πῶς ! ἀνέκραξεν ὁ Μαυρίκιος μὴ δυνάμενος νὰ πιστεύσῃ εἰς ὅ,τι ἤκουε· σὺ ὁ Γκουσὰ-Νισὶν μοῦ ὁμιλεῖς κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ;

— Ἂς ὑποταχθῶμεν κατὰ τὸ φαινόμενον, εἶπεν ὁ Γουέβρος κρυφίως παρὰ τὸ ὠτίον τοῦ νέου. Πίστευσέ με, αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη ἀπόφασις· δι' αὐτῆς δύνασαι ν'ἀπαλλαγῇς ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἀπαισίους ἀνθρώπους. Σπεῦσε, διότι δὲν ἔχεις καιρὸν νὰ χάνῃς.

Ἕπεται συνέχεια Χ.

ΔΥΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

Φιλολογικὴ σημείωσις

Τῶν γνωστοτάτων τούτων μεταφράσεων τὰ πρωτότυπα εἶνε κ~θολοκληρίαν ἄγνωστα παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ σπουδὴ τῆς ἰταλικῆς εἶνε σήμερον εἰς ἄκρον ἠμελημένη. Δὲν συνέβαινεν ὅμως, φαίνεται, οὕτω καὶ μὲ τοὺς παλαιοτέρους μας λογίους. Ἐκτὸς τῶν Ἑπτανησίων — παρὰ τοῖς ὁποίοις ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολογικὴ γλῶσσα ἦτο ἀποκλειστικῶς ἡ ἰταλική, ὅπως δι' ἡμᾶς ἡ γαλλική, τὰς δὲ σπουδάς των ἔκαμνον ὅλοι σχεδὸν ἐν Ἰταλίᾳ -καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πολλοὶ δὲν ἀπηξίουν νὰ ἐκμάθωσι τὴν ἁρμονικωτάτην ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ σπουδάσωσι τὴν πλουσιωτάτην αὐτὴν φιλολογίαν μὲ τὰ μεγάλα πρότυπα τῆς Τέχνης, ἄνευ τῶν ὁποίων ἀτελὴς ἀπομένει ἡ αἰσθητικὴ μόρφωσις. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγεται καὶ ὁ εὐεξηγήτως ἀριστοτέχνης τοῦ μέτρου Ζαλοκώστας, εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Ἰταλοὶ ποιηταὶ ἦσαν οἰκεῖοι καὶ προσφιλεῖς. Ἐκτὸς ἄλλων μετέφρασε καὶ τὰ δύο σοννέτα, περὶ ὧν πρόκειται, τὸ μέν :

In quell' età, ch' io misurar solea
Me cal mio capro - e il capro era maggiore κτλ.

τοῦ κομψοῦ καὶ χαρίεντος Giambattista Felice Zappi, ἀνήκοντος ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον *Θύρσις* εἰς τὴν «Ἀκαδημίαν τῶν Ἀρκάδων Ποιμένων», τὴν γνωστὴν ποιητικὴν Σχολήν, ἥτις ἤκμασεν ἐν Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν ΙΗ' ἑκατονταετηρίδα· τὸ δέ :

Scioglie Eurilla dal lido, io corro, e stalto
Grido all' onde : che fate ? κτλ.

τοῦ ἐκ Μεδιολάνων Carlo Maria Maggi, ποιητοῦ τῆς ΙΖ'ἑκατονταετηρίδος, διακρινομένου διὰ τὴν εὐτραπελίαν καὶ χάριν, μεθ' ἧς ἔψαλλε θέματα πατριωτικά, θρησκευτικὰ καὶ ἐρωτικά. Ἀντὶ τῶν πρωτοτύπων, ὧν ἡ γλῶσσα συγχάνει, φοβούμεθα, ἄγνωστος εἰς τοὺς περισσοτέρους τῶν ἀναγνωστῶν μας, προτιμῶμεν τὰς κατωτέρω πεζὰς καὶ μᾶλλον κατὰ λέξιν μεταφράσεις, ἡ πτωχεία τῶν ὁποίων οὐδόλως ζημιοῖ τὸν σκοπόν, δι' ὃν ἡ παράθεσις γίνεται.

Α'

Κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν συνείθιζα νὰ μετρῶμαι μὲ τὸν τράγον μου — καὶ ὁ τράγος ἦτο ὑψηλότερός μου — ἠγάπησα τὴν Χλόην, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης μοὶ ἐφαίνετο θεῖον καὶ ὄχι γυνή.

Μίαν ἡμέραν τῇ εἶπα : σ' ἀγαπῶ, καὶ τῇ το εἶπεν ἡ καρδία μου, διότι τόσα δὲν ἤξευρεν ἡ γλῶσσά μου ἀκόμη. Ἓν φίλημα μοὶ ἔδωκεν ἐκείνη καί μοι εἶπε : Παιδίον, δὲν ἠξεύρεις τί πρᾶγμα εἶνε ὁ ἔρως !

Ἐκείνη ἠγάπησεν ἄλλον καὶ ἄλλος ἐκείνην· ἐγὼ δὲ ἔρθασα εἰς τὴν ἡλικίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὸν ἔρωτα πραγματικῶς, εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν θλιβερῶν μου ἀτυχιῶν.

Ἡ Χλόη τώρα μὲ περιφρονεῖ, ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀγαπῶ ἀπὸ τότε. Ἐκείνη δὲν ἐνθυμεῖται πλέον

τὸν ἔρωτά μου, πλὴν ἐγὼ ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὸ φίλημα ἐκεῖνο.

Β'

Ἡ Εὐρίλλα ἀποπλέει. Τρέχω εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ φωνάζω εἰς τὰ κύματα ἔκφρων: Τί κάμνετε; Ἓν ἐξ αὐτῶν μοὶ ἀποκρίνεται: Ἐγώ, τὸ ὁποῖον ὑπεδέχθην πρῶτον τὴν θεάν σου, εὔγνωμον διὰ τὸ τοιοῦτόν της δῶρον ἀσπάζομαι αὐτήν.

Ἐρωτῶ ἓν ἄλλο: Ὅταν τὸ πλοῖον ἤνοιξε τὰ ἱστία, ἀπερχομένη ἐκείνη ἔδειξε φαιδροὺς τοὺς ὀφθαλμούς; Καὶ αὐτό μοι ἀπεκρίθη: Ἡ γαλήνη μάλιστα τοῦ προσώπου της ἔκαμε νὰ κοπάσῃ ὁ ἄνεμος καὶ νὰ μειδιάσουν τὰ κύματα.

Ἔρχεται ἓν ἄλλο κῦμα καὶ μὲ βεβαιόνει: Ἐγὼ τὴν εἶδα νὰ ἐμπλήσῃ ζηλοτυπίας τὰς ἐναλίους νύμφας, ὅταν ἠνοίχθησαν οἱ ὡραῖοί της ὀφθαλμοὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης.

Καὶ δι' ἐμέ, τῷ λέγω, δέν σοι παρήγγειλε τίποτε; Σοὶ εἶπε τοὐλάχιστον ἡ σκληρὰ νὰ μὲ ἀποχαιρετίσῃς. Ἀλλὰ παρῆλθε τὸ ἀγροῖκον κῦμα χωρὶς νὰ μοῦ ἀπαντήσῃ.

—

Τὰς μεταφράσεις τοῦ Ζαλοκώστα εἶνε πάντη περιττὸν νὰ ντιπαραθέσωμεν. Διότι εἰς τίνος τὴν μνήμην δὲν εἶνε πρόχειρον τὸ:

Μιὰ βοσκοπούλ' ἀγάπησα, μιὰ ζηλεμένη κόρη.

ἢ τὸ ἄλλο ἐκεῖνο:

Ξενιτῶ καὶ μόσπαν ἔφυγε ἡ κόρη ποῦ ἀγαποῦσα.

Θὰ τελειώσωμεν λοιπὸν τὴν μικρὰν αὐτὴν φιλολογικὴν σημείωσιν μὲ μίαν παρατήρησιν. Εἰς τὰ ἰταλικὰ πρωτότυπα ὁ Ἕλλην ποιητὴς ἔδωκεν ἀλλοίαν, ἰδικήν του μορφήν· ὥστε τὸ ἔργον του δὲν εἰμπορεῖ νὰ ὀνομασθῇ ἁπλῶς μετάφρασις. Γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὴν Τέχνην ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐκτιμᾶται δὲν εἶνε κυρίως τὸ θέμα, δηλαδὴ ἡ ἰδέα, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις, δηλαδὴ ἡ μορφή. Μορφὴν δὲ λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν βεβαίως οὔτε τὸ ὕφος, οὔτε τὸ μέτρον, οὔτε τὴν ὁμοιοκαταληξίαν. Αὐτὰ ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην *φράσιν*—πρᾶγμα ἀνεξάρτητον τῆς ποιήσεως καὶ δυνάμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κάλλιστα καὶ τὸν πεζότερον λόγον — βλέπετε δὲ πῶς ἀπὸ τῶν ἰταλικῶν πρωτοτύπων ἔλειψεν ὁλωσδιόλου ἡ καλλιτεχνικὴ φράσις, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ καταστραφῇ καὶ ἡ μορφή, ἡ οὐσία τῆς τέχνης, ἡ αἰσθητοποίησις τῶν ἀρχικῶν ἰδεῶν, ὁποία ἐδημιουργήθη παρὰ τοῦ Zappi καὶ τοῦ Maggi. Παρὰ τῷ Ζαλοκώστα ὅμως ἡ αἰσθητοποίησις αὕτη εἶνε ἐπὶ τῆς αὐτῆς μὲν βάσεως, ἀλλ' οὐσιωδῶς ἀλλοία καὶ μάλιστα κατὰ πολὺ τεχνικωτέρα τοῦ πρωτοτύπου. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ μεταφράσεις, οὐδεμίαν ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τάντεστραμμένα κεντήματα, καὶ δυνάμεναι νὰ θεωρηθῶσι κάλλιστα ὡς πρωτότυπα ἔργα ἑλληνικά, ἔχουσι πολὺ μεγαλειτέραν ποιητικὴν ἀξίαν, κατ' τὴν αὐτὴν ἰδέαν, τῶν ἰταλικῶν. Διὰ τοὺς ἀγνοοῦντας τοῦτο καὶ πιστεύσαντας τυχόν, ὅτι πράγματι ἔσφαλεν ὁ κ. Ῥοΐδης θεωρήσας, ἔστω καὶ ἐξ ἀγνοίας, τὴν *Βοσκοπούλαν* ὡς ἔργον γνήσιον τοῦ Ζαλοκώστα καὶ προτιμήσας αὐτὴν ἀπὸ ὅλας τὰς καθαρευούσας ἀπεραντολογίας του, ἡ ἀνωτέρω παράθεσις τῆς ἰδικῆς μας μεταφράσεως ἀρκεῖ ἀντὶ πάσης περὶ τούτου συζητήσεως. Ἢ μήπως νομίζει κανεὶς ὅτι τὸ ᾆσμα τῆς Δεσδεμόνας, τὸ ἀπαράμιλλον ἐκεῖνο:

Ἡ ἀθλία ψυχὴ καθήμενη
Σὲ χόρτο, σὲ λουλούδι, κτλ.

ὡς *μετεφράσθη*, ἂς εἴπωμεν, ὑπὸ τοῦ Σολωμοῦ, εἶνε πλέον αὐτὸ τὸ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ μετριώτατον ποίημα τοῦ Σαίξπηρ;

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΕΝΔΥΜΑΤΑ

Πασίγνωστον εἶναι ὅτι τὰ ἐνδύματα χρησιμεύουσιν εἰς τὸ νὰ μᾶς προφυλάττωσιν ἐκ τῶν μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας, ὅτι πάντα δὲν ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἰδιότητας καὶ ὅτι αὗται ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς ὕλης, ἤτοι ἐκ τῆς ζωϊκῆς ἢ φυτικῆς οὐσίας, ἐξ ἧς κατεσκευάσθησαν.

Εὐθὺς ὡς ὁ ἄνθρωπος ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ σῶμά του ἀπὸ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπηρειῶν, ἀνεζήτησε τὴν προστασίαν ταύτην εἰς τὰ δέρματα τῶν φονευμένων παρ' αὐτοῦ ζώων ἢ εἰς τὰ φύλλα τῶν διαφόρων φυτῶν, ὅσα εἶχε πρόχειρα· τὰς ὅλως δὲ ἀκατεργάστους ταύτας ὕλας ἐχρησιμοποίει ἐν τῇ πρωτογενεῖ αὐτῶν καταστάσει, ἄνευ οὐδεμιᾶς προπαρασκευῆς. Εἶτα ἡ ἐφευρετική του διάνοια ἠδυνήθη νὰ τροποποιήσῃ τὰς πρώτας ὕλας· κατώρθωσε νὰ εὕρῃ μέσα ὅπως καταστήσῃ αὐτὰς ὑφαντάς, νὰ τὰς νήθῃ, νὰ τὰς καθαρίζῃ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ τὰς καθιστᾷ εὐαρμόστους ἐπὶ τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος. Τοιουτοτρόπως κατώρθωσε βαθμηδὸν νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν κάνναβιν, τὸ λίνον, τὴν μέταξαν, τὰ διάφορα δέρματα τῶν ζώων.

Τὰ ὑφάσματα λοιπὸν διαιροῦνται εἰς τὰ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν παραγόμενα, οἷον ἐκ λίνου, βάμβακος, καννάβεως καὶ εἰς τὰ ἐκ ζωϊκῶν οὐσιῶν, οἷον ἐκ μαλλίου, μετάξης, πτίλου κλπ.

Εἰς τὰς δύο ταύτας κατηγορίας προσθετέον καὶ τὰ ἐξ ἀδιαβρόχου *καουτσοὺ* κατασκευαζόμενα, ὧν ὀσημέραι αὐξάνει ἡ παρ' ἡμῖν χρῆσις.

Ἡ κάνναβις ἐξάγεται ἐκ τοῦ φυτοῦ Cannabis sativa καταγομένου ἀρχικῶς ἐκ τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν· μόλις ἐπὶ τῆς βασιλείας Καρόλου τοῦ Θ' ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἐξυφανθῇ εἰς τρόπον, ὥστε νὰ παραχθῇ ἐξ αὐτοῦ πανίον λεπτὸν καὶ κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν ἐνδυμάτων.

Ὁ βάμβαξ εἶνε οὐσία κροκιδοειδής, ἀποτελουμένη ἐκ νημάτων μακρῶν, χνοωδῶν καὶ περιελισσομένων, καλυπτόντων τοὺς σπόρους τῶν φυτῶν τῶν καλουμένων ὑπὸ τοῦ Λιννάιου Cossypium arboreum.

Τὸ συνήθως ἐν χρήσει λίνον, ἀξιολογώτατον διὰ τὰς ἰδιότητάς του πρὸς ὕφανσιν, καταγόμενον ἐκ τῆς βορείου Ἀσίας, εἶνε χόρτον ἐτησίως σπειρόμενον, ἔχον ὕψος πεντήκοντα ἑκατοστῶν περίπου τοῦ μέτρου.

Τὸ *καουτσού*, κοινῶς καλούμενον ἐλαστικὸν κόμμι, παράγεται ἐκ τῆς ἀποξηράνσεως τοῦ γαλακτώδους χυμοῦ τοῦ ἐκκρινομένου ἐξ ἐντομῶν γενομένων εἰς διάφορα δένδρα, οἷον τὸ ἐν Ἀμερικῇ φυόμενον Siphonia cahucha· καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας δένδρα τινὰ εὐφορβιοειδῆ παράγουσι μικράν τινα ἐξ αὐτοῦ ποσότητα. Ἡ χρῆσις αὐτοῦ εἶνε ποικιλωτάτη ἐν τῇ βιομηχανίᾳ· κατασκευάζουσι δι' αὐτοῦ ὑφάσματα μεγάλης ἐλαστικότητος, ἐπιχρίοντες αὐτὰ διὰ στρώματος ἐκ καουτσοῦ ῥευστοῦ, ἀναλελυμένου ἐντὸς μίγματος ἐκ θειϊκοῦ ἄνθρακος καὶ οἰνοπνεύματος. Πλὴν τὰ οὕτωσι κατεσκευασμένα ὑφάσματα ἔχουσι μὲν τὸ μέγα πλεονέκτημα τοῦ προφυλάττειν ἀπὸ τῆς βροχῆς, κέκτηνται ὅμως καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ νὰ σταματῶσι τὴν πέριξ τοῦ σώματος κυκλοφορίαν τοῦ ἀέρος καὶ νὰ ἐμποδίζωσιν οὕτω τὴν βαθμιαίαν βραδεῖαν ἐξάτμισιν τῆς διαπνοῆς τοῦ δέρματος, κατὰ συνέπειαν δὲ νὰ συγκεντρώνωσι τὴν θερμότητα, συνθήκας ὑφ' ἃς εὐκόλως ἐπέρχεται ἡ ψῦξις

Τὰς ζωϊκὰς οὐσίας παρέχουσι τὸ πρόβατον, τὸ παρέχον τὸ μαλλίον, ἡ κάμηλος, ὁ κόνικλος, ἡ αἴξ, ἅτινα παρέχουσι διάφορα ἤδη τριχῶν, ὁ χήν, ὁ κύκνος, ἡ νῆσσα, ἅτινα παρέχουσι τὸ πτίλον, τὸ συνιστάμενον εἰς μικρὰ ἁπαλὰ καὶ χνοώδη πτερά, ὑπάρχοντα ὑπὸ τὴν γαστέρα καὶ περὶ τὸν τράχηλον. Τὸ κάλλιστον τούτων εἶνε τὸ προερχόμενον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν νησσῶν τῶν ὑπερβορείων χωρῶν. Ὁ μεταξοσκώληξ, ἔντομον λεπιδόπτερον, παράγει μίαν τῶν πλουσιωτάτων τῆς ὑφαντικῆς οὐσιῶν, τὴν μέταξαν.

Ὁ βοῦς καί τινα ἄλλα ἀναμηρυκώμενα ζῶα παρέχουσι τὴν δοράν των, ἣν ἡ βυρσοδεψικὴ κατεργάζεται.

Τὰ δέρματα τοῦ κάστορος, τῆς ἐνυδρίδος τῆς κυανῆς ἀλώπεκος, τοῦ ἀστρακὰν καταλλήλως παρασκευαζόμενα χρησιμεύουσιν εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνδυμάτων τινῶν, ὧν ἡ ἀξία εἶνε πολλάκις ὑπέρογκος. Τὰ ὑφάσματά εἰσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον καλοὶ ἀγωγοὶ τοῦ θερμαντικοῦ ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των· οὕτω τὰ ἐκ μαλλίου εἶνε θερμότερα ἀπὸ τὰ κατασκευαζόμενα ἐκ μετάξης ἢ ἐκ βάμβακος.

Ὡς καὶ αὐτὴ ἡ ὑφὴ ἐπιδρᾷ τὰ μέγιστα ἐπὶ τῆς θερμότητος· διὰ τῆς ὑφάνσεως ἀφίνεται εἰς τὰ διαστήματα ποσότης τις ἀέρος, ὅστις κακὸς ὢν ἀγωγὸς τοῦ θερμαντικοῦ ἐναποθηκεύει μεγαλειτέραν ποσότητα θερμότητος. Ὡς ἐκ τούτου ὅσον μᾶλλον πυκνὸν εἶνε τὸ ὕφασμα, τόσον ὀλιγώτερον θερμὸν εἶνε· τὰ θερμότερα ἐνδύματα πρέπει νὰ κατασκευάζωνται ἐξ ὑφασμάτων ἀραιῶς πεπλεγμένων.

Τὰ ἐκ φυτικῶν οὐσιῶν ὑφάσματα ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ εἶνε λίαν ὑγρομετρικά, τουτέστιν ἀπορροφῶσι λίαν εὐκόλως τὴν ὑγρασίαν, ἣν ὅμως ἀφίνουσι νὰ ἐξατμίζηται ταχέως.

Τὰ ἐκ ζωϊκῶν οὐσιῶν ὑφάσματα ἀπεναντίας ἀπορροφῶσι τὴν ὑγρασίαν λίαν βραδέως, πλὴν τὴν διατηροῦσιν ἐπὶ πολὺ καὶ ἡ ἐξάτμισις τελεῖται βαθμιαίως· διὰ τοῦτο δὲ τὰ μάλλινα ὑφάσματα, ἐφαρμοζόμενα ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ δέρματος, οἷον αἱ φλανέλλαι, εἶνε ὑγιεινότερα τῶν ἄλλων καὶ προφυλάττουσι κάλλιον ἀπὸ τὰς ψύξεις. Ἐντεῦθεν ἡ ἀναμφισβήτητος χρησιμότης τῆς τελευταίας ταύτης κατὰ τὸ θέρος καὶ ἰδίως διὰ τοὺς ἱδρώνοντας πολύ, τοὺς ὑποκειμένους εἰς ῥευματισμούς, εἰς κατάρρους, οἵτινες ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των ἐκτίθενται εἰς τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς.

Καὶ αὐτὸ τὸ χρῶμα τῶν ἐνδυμάτων ἔχει σημασίαν, διότι ἀπεδείχθη διὰ πειραμάτων, ὅτι ὑφάσματα διαφόρως κεχρωματισμένα θερμαίνονται ἢ ψύχονται ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου.

Τὰ λευκὰ ἐνδύματα, ἀνταναχλῶντα τὴν θερμότητα καὶ μὴ ἀπορροφῶντα αὐτήν, εἶνε ἑπομένως ἧττον θερμὰ ἀπὸ τὰ μέλανα· διὸ οἱ κάτοικοι τῶν θερμῶν χωρῶν φέρουσιν ἐνδύματα ἀνοικτοῦ χρώματος· ἐν τούτοις πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι τὰ λευκὰ ἐνδύματα εἶνε ἐπίσης κατάλληλα καὶ διὰ τὸ ψῦχος, ἐπειδὴ διατηροῦσι τὸ θερμαντικόν μας καὶ δὲν τὸ μεταδίδουσιν ἐκτὸς ἡμῶν· τοῦτο ἡ προνοητικὴ φύσις ἔπραξε διὰ τὰ πλεῖστα τῶν ζώων τῶν διαιτωμένων εἰς τὰς κατεψυγμένας ζώνας· αἱ ἄρκτοι, τὰ πτηνὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα φέρουσιν αὐτόθι δορὰς καὶ πτερὰ λευκά.

Οὐδέποτε πρέπει ν' ἀλλάζωμεν ἀποτόμως ἐνδύματα ἀπὸ μιᾶς ὥρας τοῦ ἔτους εἰς ἄλλην· ἡ ἀλλαγὴ πρέπει νὰ ἐνεργῆται βαθμιαίως.

Ἡ κοπὴ καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἐνδυμάτων δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται. Τὸ ἔνδυμα παραλλάσσει ἀναλόγως τῆς χώρας καὶ τῶν ἠθῶν. Εἰς τὰς θερμὰς χώρας καταλληλότερα εἶνε τὰ εὐρέα καὶ κυματίζοντα ἐνδύματα, εἰς δὲ τὰς ψυχρὰς τὰ στενὰ καὶ καλῶς ἐφαρμοζόμενα ἐπὶ τοῦ σώματος.

Τὰ πολὺ στενὰ ἐνδύματα, τὰ πιέζοντα μέρος τι τοῦ σώματος, εἶνε λίαν ἐπιβλαβῆ, ὡς παρεμποδίζοντα τὴν κίνησιν τῶν μυώνων, ἐπιβραδύνοντα τὴν κυκλοφορίαν καὶ δυνάμενα νὰ ἐπιφέρωσι συγκοπάς, συμφορήσεις καὶ ἀποπληξίας· κνημιδοδέται πολὺ ἐσφιγμένοι προὐξένησαν πολλάκις ἐξογκώσεις τῶν φλεβῶν· ὁ στηθόδεσμος, καθ' οὗ τοιαύτη ὑπάρχει γενικὴ καὶ εὔλογος καταφορά, ὁσάκις εἶνε κακῶς κατεσκευασμένος καὶ πολὺ ἐσφιγμένος δύναται νὰ παραγάγῃ σοβαρὰς

παθήσεις εἰς τὰ ὄργανα τῆς γαστρὸς καὶ πνευμονικὰς συμφορήσεις· τὰ πολὺ στενὰ καὶ πολὺ αἰχμηρὰ ὑποδήματα παραμορφώνουσι τοὺς πόδας, προξενοῦσι τύλους, καὶ γίνονται ἀφορμὴ ἐνίοτε σοβαρῶν παθήσεων· αἱ ὑψηλαὶ πτέρναι, αἱ λεγόμεναι κατὰ τὸν συρμὸν τοῦ Λουδοβίκου ΙΕ', δίδουσαι εἰς τὸ σῶμα κλίσιν πρὸς τὰ ἔμπρὸς καὶ ἀναγκάζουσαι τὸν φέροντα αὐτὰς νὰ βαδίζῃ ἀκροποδητεί, εἰσὶ λίαν ἐπιβλαβεῖς ἰδίως εἰς τὰς γυναῖκας καὶ τὰς νεάνιδας.

Ἡ κεφαλή, καθὼς καὶ οἱ πόδες, ἀπομεμακρυσμένη οὖσα τοῦ κέντρου ψύχεται συχνάκις. Οἱ ἐκ πιλήματος πῖλοι, οἱ ἐν χρήσει ὄντες ἐν Γαλλίᾳ μόλις ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, ὑποστάντες ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης παντοῖα σχήματα, εἰσὶν ἐπαρκεῖς ὅπως προφυλάττωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς δριμύτητος τοῦ ψύχους.

Κατὰ τὸν ὕπνον τὸ σῶμα εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀναπαύσεως, ἐξ ἧς ἐλαττοῦται ἡ φυσικὴ θερμότης· δέον ἄρα νὰ καλύπτηται θερμότερον ἢ κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν· ἄλλως τε αἱ νύκτες εἶνε πάντοτε ψυχρότεραι. Τὰ νυκτερινὰ ἐνδύματα πρέπει νὰ εἶνε πλατέα, εὐρύχωρα καὶ ν' ἀνανεῶνται συχνάκις.

Αἱ δύο ἀκρόταται ἡλικίαι, ἡ γεροντικὴ δηλαδὴ καὶ ἡ νηπιακή, ἀπαιτοῦσιν ἐνδύματα θερμότατα· διὰ τοῦτο πάντοτε περιδεῶς βλέπω τινὰς μητέρας, λίαν ἐνθουσιώδεις ὀπαδοὺς τῆς ἐν τῇ αὐστηρᾷ Ἀλβιῶνι ἀνατροφῆς, ἐπιτρεπούσας νὰ ἐξέρχωνται τὰ μικρά των μὲ τὰς κνήμας καὶ τὸν τράχηλον γυμνὰ ἐν ἡμέραις δριμέος ψύχους ὑπὸ τὸ πρόσχημα, ὅτι δῆθεν διὰ τούτου ἐπιρρωννύεται ὁ ὀργανισμός των. Διὰ τοῦτο ἔλεγα πρὸ μικροῦ εἰς μίαν τῶν μητέρων αὐτῶν : « Σεῖς, ἥτις εἶσθε πολὺ εὐρωστοτέρα τοῦ υἱοῦ σας, διατὶ ἐξέρχεσθε σφιγκτὰ περιβεβλημένη παχεῖαν σισύραν; » Ἀλλ' οὐδὲν ἰσχύει κατὰ τοῦ συρμοῦ, ὡς φαίνεται· καὶ χάρις εἰς τὸν συρμὸν τὰ παιδία θὰ ἐξέρχωνται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἕως ὅτου προσβληθῶσιν ὑπὸ σοβαρᾶς τινὸς συνάγχης ἢ βρογχοπνευμονίας, ἐξ ἧς θὰ κινδυνεύσῃ ἡ ζωή των· πόση μεταμέλεια τότε καὶ πόσα δάκρυα ἴσως!

Οἱ νευρικοί, οἱ ἀναιμικοί, οἱ πάσχοντες ἐκ ρευματισμῶν δὲν ἀντέχουσιν εἰς τὸ ψῦχος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔχουσιν ἀνάγκην θερμῶν ἐνδυμάτων.

Εἶνε ἀνθυγιεινὸν τὸ καλύπτειν κατ' οἶκον τὴν κεφαλὴν καθὼς καὶ τὸ φορεῖν ὑποδήματα ὑγρά.

Dr PERUSSEL

ΑΝΩ ΚΑΤΩ

ΑΙ ΠΡΟΟΔΟΙ ΤΗΣ ΙΠΠΟΦΑΓΙΑΣ

Ὁ ἀριθμὸς τῶν τρεφομένων ἐξ ἱππείου κρέατος αὐξάνει μεγάλως ἐν Εὐρώπῃ, διότι ἡ τροφὴ αὕτη οὐ μόνον εἰς τὸν στόμαχον ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ βαλάντιον συμφέρει. Ἐν Γαλλίᾳ, καίτοι ἡ ἱπποφαγία δὲν ἔκαμε τὰς προόδους, ἃς παρουσιάζει ἐν Γερμανίᾳ καὶ Δανιμαρκίᾳ, οὐδὲν ἧττον εἴς τινα μέρη οἱ πωληταὶ ἱππείου κρέατος κατήντησαν ἐπίφοβοι ἀνταγωνισταὶ πρὸς τοὺς πωλοῦντας κοινὰ κρέατα. Ἐν Τουλούζῃ, παραδείγματος χάριν, ὅπου καταναλίσκεται τὸ περισσότερον ἵππειον κρέας, ἀναλόγως πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων, τὸ συνδικᾶτον τῶν κρεωπωλῶν συνέστησεν εἶδος ἐπιτροπῆς πρὸς καταπολέμησιν τῆς καταναλώσεως κρέατος μονωνύχων.

Ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον κρεωπωλεῖον ἱππείου κρέατος ἱδρύθη τὴν 9 Ἰουλίου 1866. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σφαγέντων ἵππων, ὄνων καὶ ἡμιόνων ἀπὸ τότε μέχρι 31 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἀνῆλθε μόνον εἰς 902· τὸ 1869 ἀνῆλθεν εἰς 2,758· κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πολιορκίας καὶ τῆς Κομούνας εἰς 65,000· τὸ 1872 εἰς 5772· τὸ 1877 εἰς 10,619. Κρεωπωλεῖα δὲ ἱππείου κρέατος ἦσαν 48 τὴν 1 Ἰανουαρίου 1874 καὶ 132 τὴν 1 Ἰανουαρίου 1889. Σήμερον ἡ τιμὴ τοῦ ἱππείου κρέατος ἀνέρχεται εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τιμῆς τοῦ βοείου.

Ἐν Ῥοτερδάμῃ ἡ ἱπποφαγία εἶναι λίαν διαδεδομένη, ἐν Δανιμαρκίᾳ ἐπίσης, ἐν Σουηδίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ γίνεται μεγάλη κατανάλωσις, καὶ εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, ὡς ἐν Λομβαρδίᾳ, Πεδεμοντίῳ, Βενετίᾳ καὶ Σικελίᾳ. Ἡ μεγαλειτέρα κατανάλωσις γίνεται ἐν Μιλάνῳ· οἱ κάτοικοι τοῦ Τουρίνου τοὐναντίον ἀποστρέφονται τὸ ἵππειον κρέας.

Ὁ Μανουὲλ Πριέτο ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι ἡ ἱπποφαγία δὲν εἰσήχθη εἰς Ἱσπανίαν, ὅπου θὰ ἐγίνετο ἐπωφελὴς εἰς τοὺς πολυαρίθμους πτωχοὺς ἐργάτας, εἰς οὓς τὸ κρέας εἶνε ἀντικείμενον πολυτελείας ἕνεκα τῆς μεγάλης τιμῆς του.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΕΤΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΗΣ

Καθ' ἣν ὥραν ἐκτυποῦται τὸ φύλλον τῆς *Ἑστίας* οἱ κώδωνες τῶν ναῶν πενθίμως κρουόμενοι ἀγγέλλουσι τὸν θάνατον τῆς Μεγάλης Δουκίσσης Ἀλεξάνδρας, τῆς νεαρᾶς Ἑλληνίδος βασιλόπαιδος, ἀποθανούσης ἐν Ῥωσσίᾳ κατὰ τὸν τοκετόν. Ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι, ὅπερ καταθλίβει πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν, δημοσιεύομεν τὴν μικρὰν εἰκόνα, παριστῶσαν τὴν ταλαίπωρον νεάνιδα, κόρην ἔτι, κλίνουσαν τὴν χαρίεσσαν κεφαλὴν εἰς τὸν ὦμον τῆς βασιλίσσης μητρός της.

ΤΑ ΠΡΟΠΥΛΑΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ

Μετὰ τὴν γενομένην πρό τινος χρόνου ἐκχωμάτωσιν καὶ τὴν ἀφαίρεσιν μεταγενεστέρων τειχῶν, ἡ θέα τῶν Προπυλαίων εἶνε ὅλως διάφορος τῆς προτέρας, ὡς φαίνεται ἐν τῇ δημοσιευομένῃ εἰκόνι.

ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΙΕΘΝΕΣ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

(4 — 10 Σεπτεμβρίου)

Μετεωρολογικὰ Στοιχεῖα **Ἀθηνῶν**	**Ἡμέραι**							Ἐξηγήσεις
	4	5	6	7	8	9	10	
Ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις	753,4	753,5	753,8	754,0	756,1	755,0	752,1	Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις παριστᾷ τὸ ὕψος τῆς ὑδραργυρικῆς στήλης, τῆς μετρούσης τὸ βάρος τοῦ ἄνωθεν τοῦ βαρομέτρου ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· ἐκτιμᾶται δὲ εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου.
Μέση θερμοκρασία	22,5	23,1	23,7	25,0	25,0	24,1	25,5	Ἡ μέση θερμοκρασία κατὰ τὴν ἑκατονταβάθμον κλίμακα ἐκτιμωμένη, παριστᾷ τὸν μέσον ὅρον τῶν διαφόρων θερμοκρασιῶν τῆς ἡμέρας.
Μεγίστη θερμοκρασία	28,0	27,4	27,4	27,6	29,2	29,9	30,1	Ἡ μεγίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν ὑψηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.
Ἐλαχίστη θερμοκρασία	14,0	18,5	19,9	17,4	19,0	18,4	21,0	Ἡ ἐλαχίστη θερμοκρασία παριστᾷ τὴν χαμηλοτέραν κατὰ τὴν διάρκειαν ἑκάστης ἡμέρας θερμοκρασίαν.
Σχετικὴ ὑγρασία	53	71	72	76	58	51	56	Ἡ σχετικὴ ὑγρασία παριστᾷ τὸν λόγον τῆς πραγματικῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας πρὸς τὴν μεγίστην δυνατὴν ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας· ἐκτιμᾶται δὲ ἀπὸ τοῦ 0 μέχρι τοῦ 100· τὸ 0 παριστᾷ τὴν τελείαν ξηρασίαν, τὸ δὲ 100 τὴν μεγίστην ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας.
Ἀπόλυτος ὑγρασία	10,91	14,82	14,94	15,62	13,58	12,33	13,90	Ἡ ἀπόλυτος ὑγρασία σημαίνει τὴν ποσότητα τῶν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ὑδρατμῶν· ἐκτιμᾶται δὲ ἐκ τῆς πιέσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, μεθ' ὧν εὑρίσκονται εἰς ἐπαφήν, διὰ τοῦ ὕψους ὑδραργυρικῆς στήλης ἰσορροπούσης τὴν πίεσιν ταύτην.
Βροχὴ	—	—	—	—	—	—	—	Ἡ βροχὴ καὶ ἡ χιὼν ἐκτιμῶνται εἰς χιλιοστὰ τοῦ μέτρου καθ' ὕψος ἄνω τῆς ἐπιφανείας τῆς Γῆς.
Χιών	—	—	—	—	—	—	—	
Χάλαζα	—	—	—	—	—	—	—	
Νέφη	1	4	7	2	2	1	1	Τὰ νέφη ἐκτιμῶνται ἀπὸ τοῦ 0 ἕως 10· τὸ 0 παριστᾷ τὸν ἐντελῶς ἀνέφελον οὐρανόν, τὸ δὲ 10 τὸν τελείως κεκαλυμμένον ὑπὸ νεφῶν.
Ἄνεμος καὶ ἔντασις αὐτοῦ	N.3	N.3	N.2	N.2	N.2	N.3	NΔ.3	Ἡ ἔντασις τῶν ἀνέμων ἐκτιμᾶται ἀπὸ 0 ἕως 9· τὸ 0 παριστᾷ τὴν νηνεμίαν, τὸ δὲ 9 τὴν θύελλαν.
Θάλασσα	1	1	0	0	0	0	0	Ἡ κατάστασις τῆς θαλάσσης ἐκτιμᾶται κατὰ τὴν ἑξῆς κλίμακα : 0 = γαληνιαία, 1 = τεταραγμένη, 2 = κυματώδης, 3 = τρικυμιώδης, 4 = ἀγρία.

Μέσαι θερμοκρασίαι **Εὐρώπης**	4	5	6	7	8	9	10
Κέρκυρα	23,5	21,5	22,0	22,0	21,5	21,5	—
Βῶλος	—	—	—	—	—	19,5	—
Πάτραι	24,0	25,5	24,5	24,5	24,5	26,0	—
Τρίπολις	17,5	18,0	19,5	18,5	19,0	20,0	—
Κωνσταντινούπολις	—	—	19,5	18,5	—	—	—
Ὀδησσὸς	13,7	—	13,9	16,2	13,5	18,0	—
Βατοὺμ	10,7	17,1	19,9	17,7	16,3	16,0	—
Παρίσιοι	15,3	12,2	14,8	20,1	18,4	13,7	—
Ῥώμη	24,0	22,0	20,0	21,0	23,5	20,5	—
Νεάπολις	—	—	20,0	22,0	—	—	—
Βρινδήσιον	—	—	21,5	21,5	22,5	23,0	—
Καλιάρη	—	—	21,0	22,0	22,0	21,5	—
Πάνορμον	21,5	27,0	24,0	22,0	—	—	—
Μελίτη	27,5	27,0	25,0	—	—	21,0	—

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχαιολογικά

Ὁ κ. Hirschfeld ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Βερολίνειον Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν σπουδαῖον ὑπόμνημα περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἀστυνομίας παρὰ Ῥωμαίοις. Τὸ ἔτος ΣΤ' μ. Χ. ὁ Αὔγουστος ὠργάνωσε τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐν τῇ πρωτευούσῃ, δημιουργήσας τὴν θέσιν τοῦ διοικητοῦ (praefectus) τῶν φρουρῶν (vigiliae) μετὰ τῶν ἑπτὰ κοόρτεων ἀποτελουμένων ἐκ 1000 τοὐλάχιστον ἀνδρῶν. Ἂν παραδεχθῶμεν δὲ ὅτι ἡ Ῥώμη εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πληθυσμὸν ἑνὸς ἑκατομμυρίου, ἡ ἀναλογία μεταξὺ τῶν ἀστυνομικῶν ὀργάνων καὶ τῶν κατοίκων ἦτο μείζων ἢ ἐν ταῖς σημεριναῖς εὐρωπαϊκαῖς πρωτευούσαις. Εἰς τοὺς ἀστυνομικοὺς τούτους ὑπαλλήλους δέον νὰ προσθέσωμεν καὶ τοὺς ὑπὸ ἰδιωτῶν συντηρουμένους φύλακας, οὓς ἀναφέρουσιν οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς. Ὑπὲρ τὸν διοικητὴν τῆς ἀστυνομίας ἐτέθη μετ' οὐ πολὺ ὁ διοικητὴς τῆς Ῥώμης, ἀληθὴς διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας οὗτινος ἡ δικαιοδοσία ἐπεξετείνετο εἰς ἀκτῖνα 100 μιλίων περὶ τὴν Ῥώμην. Οὗτοι μετεχειρίζοντο ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἀστυνομικῆς ἐξουσίας τοὺς στρατιώτας τῶν κοόρτεων, τοὺς λεγομένους speculatores καὶ τοὺς curiosos, κλητῆρας μὲ πολιτικὸν ἱματισμὸν ἢ μυστικούς, καὶ τέλος τοὺς frumentarios. Ἐκτὸς τῆς πρωτευούσης, ἐν Ἰταλίᾳ ἣν ἐμάστιζε διαρκῶς ἡ λῃστεία, ἡ τήρησις τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀσφαλείας δὲν ἦτο εὐκατόρθωτος. Ὁ Αὔγουστος καὶ οἱ διάδοχοί του ἠρκέσθησαν νὰ συστήσωσι στρατιωτικούς τινας σταθμοὺς εἰς τὰς μεγάλας ὁδοὺς καὶ τοὺς λιμένας. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡ τάξις διετηρεῖτο ὑπό τε τῆς διοικήσεως καὶ τῶν κατοίκων, ἀλλ' ἡ ἀστυνομία αὕτη ἐλειτούργει ἀνωμάλως καὶ ἀνεπαρκῶς. Ἡ δημοτικὴ ἀστυνομία ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμῆμα τῆς αὐτοκρατορίας· εἰς δὲ τὸ δυτικὸν ἔλαβε μικρὰν καὶ ἀσήμαντον ἀνάπτυξις. Ὁ κ. Hirschfeld εἶπεν ὅτι θὰ ἐπεκτείνῃ τὰς μελέτας του καὶ εἰς τὴν περίοδον τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας.

— Ὁ ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ τῆς Σμύρνης καθηγητὴς κ. C. Weber ἐδημοσίευσε κατ' αὐτὰς πραγματείαν περὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου ἐν Μικρασίᾳ χριστιανικοῦ ναοῦ. Ὡς τοιοῦτον δὲ θεωρεῖ ἐρείπια ἅτινα σώζονται ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Κελαινῶν, διότι ἡ ἀκρόπολις αὕτη ἕνεκα τοῦ ὕψους της ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ Ἀραράτ τῆς Γραφῆς.

Ἐπιδημονικά

Ἐν τῇ Γαλλικῇ ἀκαδημίᾳ τῆς ἰατρικῆς ἀνεγνώσθη ἀνακοίνωσις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατροῦ κ. Ζαμπακοῦ περὶ λέπρας. Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ νόσος αὕτη παρατηρεῖται μόνον παρά τισιν ἀπογόνοις τῶν ἐξ Ἱσπανίας καταγομένων Ἰουδαίων, οὐδέποτε δὲ παρὰ τοῖς Μουσουλμάνοις, τοῖς Χριστιανοῖς, τοῖς Ἀρμενίοις καὶ τοῖς Ἰουδαίοις Κεραΐταις. Ἐκ τούτου λαμβάνων ἀφορμὴν ὁ ἀκαδημαϊκὸς κ. Λαινὼ ἐξήγησεν ὅτι οἱ μὲν Κεραΐται Ἰουδαῖοι, ἤτοι οἱ ἐκ Κριμαίας καταγόμενοι, εἶνε ταρταρικῆς ἢ φοινικικῆς καταγωγῆς, οἱ δὲ Ἱσπανοὶ Ἑβραῖοι καταγόνται ἐκ τῶν γνησίων ἑβραίων τῆς Ἰουδαίας, φυλῆς συρακοδικῆς, τῶν διασπαρέντων μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Τίτου. Ἕνεκα τούτου οἱ Ἱσπανοὶ Ἰουδαῖοι προσβάλλονται ἐνίοτε ὑπὸ λέπρας, ὡς οἱ πρόγονοί των.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἰατρὸς κ. Κ. Μακρῆς κατεσκεύασε νέαν χειρουργικὴν τράπεζαν ἐκ σιδήρου, ἥτις θὰ διευκολύνῃ μεγάλως πᾶν εἶδος ἐγχειρήσεως. Ἐκτὸς τούτου ἡ τράπεζα αὕτη δύναται νὰ μετατραπῇ εἰς ὀρθοπαιδικὸν μηχάνημα καὶ εἰς γυναικολογικὴν τράπεζαν.

Ἐθνογραφικά.

Τὸ δεύτερον συνέδριον τῆς λαογραφίας θὰ συνέλθῃ ἐν Λονδίνῳ ἀπὸ τῆς 1 μέχρι τῆς 6 Ὀκτωβρίου. Ὡς θέματα δὲ συζητήσεως ὡρίσθησαν: α' σχέσεις μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν μαραμυθίων καὶ τῶν μύθων τῶν ἀγρίων λαῶν· β' ἴχνη τῶν νεωτέρων μύθων ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν ἀρχαίων· γ' μαγεία καὶ ὑπνωτισμός, λατρεία τῶν προγόνων καὶ τῶν πνευμάτων· δ' γαμήλια καὶ ἐπικήδεια ἔθιμα κτλ.

Μουσικά

Συνῆλθον ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν τῇ προσκλήσει τοῦ ὑπουργοῦ πρὸς σύσκεψιν περὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν Βιέννῃ τελεσθησομένην κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον Μουσικὴν ἔκθεσιν οἱ κ. κ. Α. Ρ. Ῥαγκαβῆς, Δ. Κορομηλᾶς, Δ. Σεμιτέλος, Γ. Μιστριώτης, Ἀντ. Ἀντωνιάδης, Γ. Νάζος καὶ Σπ. Σπάθης. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν καὶ διαφόρους ἄλλας προτάσεις ὁ διευθυντὴς τοῦ Ὠδείου Νάζος προέτεινεν ὅπως, ἐν ᾗ περιπτώσει ἀποφασίσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ καταβάλῃ τὴν δαπάνην τῆς συμμετοχῆς, γενῇ συλλογὴ τῶν ἁπανταχοῦ τοῦ Κράτους παρὰ τῷ λαῷ συνήθων μουσικῶν ὀργάνων, λίαν ἐνδεικτικῶν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος παρ' Ἕλλησι, νὰ προσκληθῶσι δὲ καὶ οἱ ἐνταῦθα κατασκευασταὶ ὀργάνων τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς, ὅπως ἀποστείλωσιν ἐκθέματα τοιαῦτα παντὸς εἴδους καὶ ποικίλα. Συγχρόνως νὰ ἐκλεγῶσι μεταξὺ τῶν παικτῶν τῶν συνηθεστέρων παρὰ τῷ λαῷ ὀργάνων οἱ ἱκανώτεροι, οἵτινες ἀποστελλόμενοι ἐκεῖ νὰ ἐπιδείξωσι τὴν εἰς αὐτὰ τέχνην των. Ἔστω καὶ ἂν τὰ ὄργανα ταῦτα εἶνε ἀρχέτυπα (primitifs). Ἐπίσης ν' ἀποσταλῶσι ψάλται διακεκριμένοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ συλλογὴ πάντων τῶν μουσικῶν ἔργων τῶν ὑφ' Ἑλλήνων μελοποιηθέντων, ὡς καὶ τῶν περὶ μουσικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἢ ἐν γένει παρ' Ἕλλησι πραγματειῶν. Οὕτως ὥστε ν' ἀντιπροσωπευθῇ ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἑλλάδι μουσικὴ τέχνη, ἡ ἱστορία καὶ ἡ φιλολογία αὐτῆς. Ὑπομνήματα δὲ ὑπὸ ἁρμοδίων ἀνδρῶν συντεταγμένα καὶ ἀφηγούμενα τὴν ἐν γένει ἀνάπτυξιν τῆς μουσικῆς καὶ δραματικῆς τέχνης παρ' ἡμῖν νὰ συνοδεύσωσι τὴν ὅλην ἀποστολὴν μετὰ συλλογῆς τῶν ὑφ' Ἑλλήνων συγγραφέντων δραματικῶν ἔργων. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐν τέλει ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν τῇ προσεχεῖ συνεδριάσει ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτῆς ὑποβάλῃ ἔκθεσιν ἀναπτύσσουσαν τὰς προτάσεις της.

Παντοῖα

Κατά τινα σφοδρὰν καταιγίδα, ἐκραγείσαν ἐν Βιέννῃ τὴν 5 Ἰουλίου περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ. ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ τόσω πυκνῶν νεφελῶν, ὥστε ἐδέησε ν' ἀνάψωσι τοὺς ἠλεκτρικοὺς λαμπτῆρας τοῦ μεγάλου ξενοδοχείου τῆς Στυρίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον προσεβλήθησαν ὑπὸ κεραυνοῦ οἱ μεταλλικοὶ ἠλεκτραγωγοὶ καὶ οἱ λαμπῆρες ὠχρίασαν ὥσει εἶχε βλαβῇ ἡ ἠλεκτρικὴ μηχανή, τινὲς δ' ἐσβέσθησαν ἐντελῶς. Ἐξετάσεως δὲ γενομένης, παρετηρήθη ὅτι τὰ ἐκ λευκοχρύσου σύρματα τῶν συναρμογῶν εἶχον τακῇ.

— Ἐν τῶν περιεργοτέρων τῆς ἐκθέσεως τοῦ Σικάγου θὰ εἶνε ὄρος κατεσκευασμένον ἐκ χαλυβος. Ἐπὶ τοῦ χαλυβος θὰ τεθῇ χῶμα, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ φυτευθῶσι χλόη, ἄνθη καὶ δενδρύλλια. Ἠλεκτρικὸς δὲ σιδηρόδρομος θὰ φέρῃ τοὺς ἐπισκέπτας ἀπὸ τῆς βάσεως εἰς τὴν κορυφήν. Τὸ ἐσωτερικὸν δὲ κοίλωμα τοῦ ὄρους θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ διάφορα περίεργα ἐκθέματα καὶ παραστάσεις.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων τοῦ «ΑΣΤΕΩΣ» 1891.